

Niende Aargangs tredie Hefte.

København, trykt hos Directeur Joh. Fred. Schults. Forlagt af Prof. Jac. Baden.

I.

Hr. Brønsted's Fragment af Hesiodus.

(See Journalens 2det Hæfte 1801 p. 91.)

Fragmentet Ἀπὸ Ηρακλέους

v. 139, 319.

Forerindring.

Heracl'es rustet sig til Tvekamp med Kyknos.
Efter at have lagt sine Veenkinner paa, især
sig sit Pantser, væbnet sig med Røgger, Pile,
Sværd og Hielm —

Derpaa med Hænderne greb han det glim-
rende Skjold, hvilket Ingen

140 Mægted' at bryde med Skud, eller knuse —
et Under at se! —

Heelt det rundt om af Gyps og Elfenbeen
hvidt og Eleftron

Stinnede; ogsaa af Guldet, det glimrende
røde,

Straaede. Laggene vare af Blik tæt fæiede
sammen:

Midt i en frygtelig Drage man saae ei
til at udsege!

Bag sig den gyselig stirred' med Øine, som 145
funklede Brede;

Guld var dens Gab med Rader af Tænder,
flinnende hvide,

Grumme, hvasse til Drab. — Men over dens
grulige Pande

Flagrede rasende Tvedragt, som ægger Helte
til Kampen —

Græffelig! Hun, som Vid og Forstand
de Jetter berøved,

Com formastede sig til Zeus' Søn Krig at 150
paaføre.

Deres Sieler maa vandrest dybt under Jorden
til Ais,

Men deres Been — naar Huden er aftraad-
net — rundt om

Under den brandende Sol hensmuldre paa
Jorden den sorte. —

Her og Forsølgelsen var afbildet, tilsligemed
Fligten,

Ogsaa sig tumlede her Forvirrelsen, Skrak. 155
fien og Manddrab.

Ogsaa her rasede Tvedragt og Tummel, og
Nornen den grumme;

Een endnu levende greb hun Nysaaret, en
anden usaaet,

Og en Tredie dræbt hun ved Fodderne slæbte
af Slaget —

Omkring Skuldbrene bar hun en Kappe blod-
stænk af Dræbte.

160 Gyselig stirred' hun om sig, og hvæste med
skrattende Stemme.

Ogsaa der vare usigelig grulige Slangers
Hoveder tolv, som Skrak indjog de Men-
ners Sønner,

Som formaskede sig til Zeus' Søn Krig at
paasøe:

Af deres Tander der høstes en Klappren,
naar Amfitrionen

165 'Kæmped' — Vidunderlig skient var det fin-
dende Arbeid' at se!

Ligesom Pletter sig lode til Synne paa Slan-
gerne sæle,

Langs ad de blåalige Rygge; men Klaverne
fortned'.

Paa det der vare end videre Flokke af
Bildsvin og Lever.

Bistre de saae, bleve arrige, styrte de løs paa
hverandre —

170 Hærvils stødte de sammen — og Intet af
begge Partier

Skiald for det andet tilbage; men reiste paa
Raskene Dorster —

Allerede der laae en faldet Love; omkring den
Tvende Bildsvin, berøvede Livet; og Blodet
det sorte

Dryppende af dem paa Jorden — med Enak-
kede Halse

175. Laae de der, myrdede af de glubende Lever.
End mere

Nasende styrte de frem og til Striden for-
bitred'

Begge Partier: de vilde Svin og de grulige
Lever —

Ogsaa spydvæbnet' Japiters Dræbning
omfattede Skiolbet,

Omkring Ræneus Kongen, og Dryas og
Perithous,

Hepheus ogsaa, Eradius, Galerius, ogsaa 180
Prolochus,

Mopsus, Amphykides, Titarastus, Podes af
Ares

Theseus, Aegæus' Søn, saa sig de udødlige
Guder —

Alle gjorde af Sølv og gyldene Vaaben
ifældte.

Med dem de diærve Kentaurer fra anden
Side fremstyrte'

Om den store Petraus og Asbolus, Epæus 135
mand af Fugle,

Omkring Arktus og Eurus og sortlokkede
Mimas,

Og de begge Peukider, Perimedes og Dryalus
Alle af Sølv, og Røller af Guld de i Hæn-

derne havde.

Løs paa hverandre de styrte' livagtig som
levende Kæmper,

Dræbende haardt paa hverandre med Lantser 190
og Stammer af Graner.

Ogsaa her stode Ares' den bistres rapsøbede
Heste,

Gyldne — og selve den rædsomme Mandra-
ber Ares,

Holdende Spydet i Haanden, opmandede
Sine til Striden,

195 Rødt af Blod, som om Raabnene af-
 drog han levende Helte,
 ham stod Skrækken og Frygten,
 Sigende efter at styrte sig ind i de Striden-
 des Drabning —
 Ogsaa der var Zeus' Dotter Agleia Eri-
 geneia,
 Just afbildet, som naar Hun er færdig at
 hidsse til Striden.
 Epydet Hun havde i Haanden, og gyldene
 Hjelmt paa sit Hoved,
 200 Omkring Skuldrene Wgis — Hun gik i den
 rasende Trefning —
 Paa det var ogsaa et heiligt Ekor af de
 evige Guder:
 Listigen legte i Midten Latos og Alfaders
 Søn paa
 Gyldene Kitar, at Gudernes Sæde Olym-
 pos gav Gienlyd *)
 Salige Gunders Forsamling der holdtes, om-
 franset af evig
 205 Straalende Glands. De Gudinder Pieriske
 Musen
 Berøsfange istemte; Man troede at høre dem
 synge —
 Paa det var ogsaa en Havn til Elskarm
 mod ubændige Havdyb;

Sirkelformig den var i sineste Tin udarbejdet,
 Lig den følgende Sø; i dens Midte mange
 Delfiner
 Voltred' sig herhen og derhen, og gjorde 210
 Jagt efter Fiske,
 Svømmende vare de lige; men tvende Dels-
 finer af Selv høit
 Sprudende Vandet i Veiret opslugte Fiskene
 summe.
 Under dem zittrede Fiske af Eets; men paa
 Strandbredden sad en
 Lurende Fisker; han holdt udi Hænder et
 Garn til Fiske,
 Billedet, som om han just nu udi Havet det 215
 vilde udkaste.

Paa det var haarfagre Danaes Søn,
 den vældige Reiser
 Persens. Ikke med Fodderne vorte han
 Skioldet — ei langt fra
 Samme han var — et synderligt Under! thi
 ikke Fodfæste
 Havde han der; saa hinkende Konstr er han
 havde afbildet
 Udi Guldet — han bar under Fodderne vin-
 gede Saaler.
 Omkring Skuldrene hang han ved Remmen
 et Sværd, med
 Blaalige Hæste af Staal — han fløj som den
 vingede Tanke —
 Hele hans Ryg indtog det forfærdelig' Uhy-
 re Gorgos'
 Hoved; det laae i en Mandel — et Under
 at se!
 Sølvenerne var den, og glimrende gyldene 225
 Fryndser *)

*) Jeg læser efter Heinsius' Konjektur: *Ἰεῶν δ' ἔδος*
αἰνυτ' Ὀλύμπου. Professor Kohlers Indren-
 dinger (i et Program: De nova editione He-
 liodi &c. Kilon. 1766) ere tilstrækkelig gien-
 drevne af Prof. Schlichtegroll, — über den
 Schild des Herkules p. 71 i Noten.

*) eller, maaskee rigtigere, Kvæste.
 N 2

Fra den nedhænge; og Hæddingens Lin-
dinger omgav

Nis's togende Hielm, med Mattens kufforte
Mærke —

Næst som om ilte han bort, og gysende stob-
ned' af Skæret flet

Danaiden Perseus — men efter ham styrte de
flur de

230. Gruligen fæle, usigelig stygge Gorgoner,
Stræbende hannem at gribe. I det paa
blaalige Staal de

Traadde, rasede Skjoldet med lydelig Klirren
Skættende høit — men fra Væsterne deres
to Drager

Skjode sig ned, krumboiende Nakkene. Beg-
ge tillige

235. Hvilede' med zitrende Braade, og skærpede
arrige Tænder,

Rastende Blikke saa vilde.

Men over de fæle Gorgoners

Hoveder, raste forfærdelig Nædsel — thi over
dem kæmped'

Mænd udi drabelig Dyst, iserte de krigeriske
Naaben:

Disse fra fædrene By og Forældre Jordarv
at afvende

Svrig; Hine begjærlige efter at udplyndre
Staden.

Mange vel myrbede laae — dog flere endnu
udi Slaget

Kæmpede mandigen. Qvinderne ud fra de
velbygte Taarne

Skrege i vildene Skj og sig ynkelig Kinderne
frædsed

Levende lige — et Værk af Hefæstus den her-
lige, Konstner —

Men de bedagede Mænd, der til Alderdoms 245
Nar havde naaet,

Uden for Portene hobevis vare; til salige
Guder

Løstede bedende Hænder, saa angstlige for
deres Afkom —

Derimod Hine Kampen fortsatte, og bag
dem de sorte

Kæver, saa frygteligt skærende Tænderne
hvide,

Gyselig fluende om sig, blodstænket' umættet 250
lig grumme

Førte Strid om de Faldne — thi hidfigen
enstede alle

Blodet det sorte at drikke; og hvilken de først
kunde gribe

Liggende, eller Nysaaret nedsegnende, gridde
udi hannem

Sløge de uhyre Kløer — hans Siel da til
Nis's

Grulige Tartarus vandred'. Men naar udi 255
Menneke: Blod de

Bæmmelig Lyst havde mættet, de slængte
ham bag sig —

Flur derpaa ilende atter at rase i larmende
Trefning.

Hos dem Klotho og Lakæstis stode, og Atro-
pos, noget

Mindre — Af Bort vel en liden Gudinde,
men dog hun

Frem for de Andre var ypperst og ældre af 260
Alder.

Alle sig tumled' i hidfige Slagsmaal om een
Mænd,

Bistre de saae paa hverandre med Hine som
sunklede Brede,

Og hverandre anfaldt med Klæder og valdlige
 Mæver.
 Hos dem stod Græmmelsen *) , gyselig ; dybt
 af Kummer nedbeiet ,
 265 Gysten, udmarvet og svinglende fast af tæ-
 rende Hunger,
 Med ophovnede Knæer og lange Negle paa
 Fingre.
 Af hendes Næse flød Snot , og fra Kinderne
 Blodet til Jorden
 Hyppig dryppende ned , og grinende ilde hun
 stod der.
 Paa hendes Skuldre laae tykt Lag af Støv
 og i Taarer hun svømmed'.
 270 Læt derved var en Stad vel besættet
 med gyldene Porte
 Gys udi Tallet, de alle vel passede i deres
 Hængsler :
 Dens Indvaanere sig med Gilder og festlige
 Dandse
 Holdte sig lystig : her Nogle paa velskinnet
 Bogn en

Brudgom tilførte hans Brud og Bryllups-
 song lydelig tonte.
 Latigt hen lysede Skinner af antændte Fakler 275
 i Slavers
 Hænder ; men Piger med blomstrende Unde-
 trinede foran ,
 Dennem fulgte et Cher af muntre dandsende
 Dreng.
 Disse til Vibernes klingende Toner af smi-
 dige Struber
 Lislige Toner udsendte , saa Echo rundt om
 gav Gienlyd
 Pigerne opførte yndige Dands under Klang 280
 af Kitarrer
 Her ogsaa Ynglinge sværmede frem fra den
 modsatte Side,
 Efter en Floite. Nogle af disse med Dands
 og med Sang sig
 Morede ; Andre her loe ; Efter Floitespille-
 ren Alle
 Ginge saa festligten frem. Med Gammen og
 Dandsen og Glædsfab
 Hele den Stad var opfyldt. Men Andre, 285
 uden for Byen

Stegne paa Hestenes Rygge , afsted joge —
 Pleiende Mænd hift
 Jurede Jorden den bolde i lette opfildede
 Kiortler.
 Ogsaa en Korn-Vang var der hvor Nogle
 med hvæssede Leer
 Meiede bognende Straa med nikkende Bisp-
 per. Man saae der
 Ceres's livagtige Gaver ; dem Andre, bundt 290
 ne i Neger
 Lagde paa Loen. Hift Nogle med Snidsere
 snittede Druer,

*) *Αχλος*, tager jeg med Faber og flere paa dette
 Sted for den personificerede Kummer, Græm-
 melse. *Gesychnus* forklarer det modsatte Ord
ὄψος ved *κατα* og Betydningen af *αυτος* og
ἑαυτου i Bibelen, hvor de bruges translate,
 er bekendt nok. Jeg tvivler meget paa, at
 de have Ret, som efter Gajet, en fransk In-
 terpret af *Hesiodus*, imaginere sig *Achlys*
Dødsmærket, *Dødsarten* personificeret, end-
 skønt *Heine* selv er af denne Mening og har
 søgt at forsvare den i sin Afhandling über
 den Kasten des *Cypsilus* p. 67 i Noten. Min
 Marsag er : at de følgende Prædikater synes
 ikke at passe til dette Begreb.

Andre fra Snitterne toge og bare dem bort
 udi Kurve,
 Klaser blanke og sorte af høit sig opvindende
 Ranker,
 295 Som vare tyngede ned med Blade og sølver-
 ne Strange *)
 Andre Druerne bare i Kurve; og ved
 dem en gylde
 Rakke af Ranker der var (herømmeligt Ar-
 beid af Hæfalsi)
 Bugnende med tyktsusende Blade og sølverne
 Stanger.
 (Her de nu spogende ginge alt, efter den Fløis-
 ter tilhøbe)
 300 Tynget af Druer, der nu just sig sortnende
 modned' **).
 Her traaede Nogle, og der øste Andre. Hift
 Nogle
 Strede med Varen og Dryden. Her efter
 rapsodede Harer
 Jægere fore, affted — hvastandede Hunde
 foran flur!
 Harerne hige at snappe, men disse hige at
 undflye)
 305 Næst ved dem Kamper til Vogns (ἵππων)
 sig anstrængte for Prisen;

Stred i majsommelig Veddekamp. Styrrer-
 ne, paa de
 Sirlige Vogne opstegne, affted jog hurtige
 Heste,
 Firende Tønnen; med raslender Bulder be-
 vogne henflyve,
 Sammentømrede fast, og Naudene snurrede
 hestig.
 Ewig var deres Meie og aldrig Seiren de 310
 finge.
 Men med tvivlsomt Udsald de Veddeløbet
 fortsatte.
 For dem var udsat, som Pris, en Tresod
 saa stor inden Vænen,
 Gylde, saa herligt et Arbeid af snilde Konst-
 ner Hæfalsos.
 Rundt omkring Nanden Oleanos stod
 en søulmende Flod lig;
 Helt det konstig dannede Eliold den omgav; 315
 paa den selv høit
 Flyvende Swaner kladsende stunge; thi disse
 i Mængde
 Svømmede paa Vandsladen, omkring dem
 spogede Fiske. —
 Under at stue for selve den Tordengud Zeus,
 paa hvis Ordre
 Elioldet Hæfast med Konst havde dannet saa
 stort og saa vægtigt!

*) ΕΛΙΜΕΣΣΙΩΝ. Strange eller Ringe. Det er det
 Cicero kalder *clavicula*, quibus apprehen-
 dunt adminicula vites.

**) Disse 5 Vers 296-300 ere uden Tvivl nægte.
 De maas nødvendig stæde enhver som under-
 lige og tautologiske med de foregaaende. At
 v. 399 nu aldeles ikke passer her, men er
 sammensat af v. 282 og 283 og interpoleret,
 er aabenbart og allerede bemærket af
 Grævius.

II.

Oversatte Stykker af Buffon.

I mine ledige Timer, hvoraf min svage Helse
 giver mig flere, end jeg fløtter om, tager

jeg ogsaa undertiden sat paa Buffons *histoire naturelle*, som jeg i nogle Aar har eiet komplet, men ikke haft Tid til at giøre mig videre bekendt, end det behøvedes til at overbevise mig om, at han er en af de eleganteste Skribenter som nyere Tider have eiet, og som jeg ikke tager i Betænkning i Hensende til Stil og Bistaltenhed at sætte ved Siden af Cicero.

Hans fleste Afhandlinger ere for Naturkyndige af Profession, hvilke jeg heller ikke tvivler paa, studere ham som deres Livbog. Men selv i disse ere dog ogsaa nogle — om jeg saa tør kalde dem — Episoder, hvis Ekthed almindelig Mennekesforstand og nogen Erfaring i Verden kan indsee og bedømme. Af disse har jeg til min egen Ophbyggelse og Tidsfordriv oversat adskillige, og besluttet at meddele nogle deraf for en Forandrings Skyld i disse Blade, naar Rummet tillader det. De skulle maaske kunne tiene til at vise vor Tids unge Skribenter, hvoraf mange synes mere at skrive hvad som skal beundres, end forstaaes — hvilket August ogsaa bebrejder adskillige sin Tids Lærde *) — hvori den sande Elegants og Ekthhed i Stilen bestaaer.

Jeg begynder med nogle korte Stykker, og deriblandt først et om Jagten, en Øvelse som hos os har haft forskellige Perioder, og snart er bleven anseet som den eneste Legems Bevægelse der sømmede Tyrster og andre ophæiede Personer, og som dannede duelige Krigsmænd, snart af Ekthekrivere og Joleriets Talsmænd bleyen udraabt som den der førte

til Umennekeslighed og Vildhed. I vore Tider, da gymnastiske Øvelser ere nær ved at blive anseete som den vigtigste Deel i alle Værns Opdragelse, undrer jeg over, at ingen Pædagog har paataget sig at anbefale Jagten, især i de Værns Opdragelse, som efter deres Stand ere bestemte til de vigtigste Poster i Krigen. Buffon maa derfor i deres Sted giøre det.

a) Opmuntring til Jagten.

Af Buffons *histoire du Cerf*.

"Giortten er et af disse uskyldige, fromme og rolige Dyr, som ikke synes at være skabte, uden for at forstaae og oplive Skovens Ensomhed og at indtage fredelige Opholdssteder langt fra os i disse Naturens Haver".

"Dens elegante og lette Form, dens ligesaa bløde som vel proportionerede Taille, dens høi- og kraftfulde Lemmer, dens Hoved prydet snarere end bevæbnet med et livagtigt Træ, der, ligesom Trærnes Skud, fornyer sig hvert Aar; dens Størrelse, dens Smidighed, dens Styrke, adskiller den tilstrækkelig fra andre Skovens Beboere, og ligesom den er den ædelste iblandt dem, saa tjener den ogsaa ikkun til de ædelste Menneskers Fornøielse; den har til alle Tider sat Heltens ledige Timer i Arbejde. Jagtens Øvelser bør følge paa Krigens Arbejde, de bør endog gaae for dem: at vide at omgaaes Heste og Vaaben, ere Talenter tilfalles for Jageren og Krigsmanden. Hædighed i at bevæge sig, i at trætte sig, Legemets Hurtighed og Smidighed, saa nødvendige for at opholde Modet, og selv for at staae det bi, erhverves ved Jagten, og bringes til Krigen: den er en nødvendig Professions behagelige Skole: den er end

*) *Scribentes quæ mirentur potius homines, quam intelligent.* Svet. Aug. Cap. 86.

mere den eneste Moerskab, som nøder aldeles at tilføjesatte Forretninger, den eneste Bedervælgelse uden Blødhed, den eneste som giver en levende Lyst uden Mæthed, uden Blanding, og uden Mæthed.

"Hvad kunne Folk gjøre bedre, hvis Stand fører det med sig, at de uden Ophor maa trættes med andre Menneskers Narværelse? Altid omgivne, belejrede, og trykkede saa at sige af Mængden, altid Formålet for dennes Fodringer, dennes Paatrængenhed, tvungne at sysselsætte sig med fremmede og med Embedets Befyngninger, omkrunkede af store Interesser, og saa meget mere tvungne, som de ere mere ophøiede — vilde de Store ikke føle uden Byrden af deres Storhed, og ikke være til uden for Andre, dersom de ikke for nogle Øieblikke unddroge sig for Hoben, selv af Smigrere. For at nyde sig selv, for at give Rum i Sielen for personlige Følelser, for hemmelige Længsler, for disse indre Fornemmelser, som ere tusind gange mere værd end Storheds Ideer, behøve de Ensomhed; og hvad Ensomhed mere bunt, mere levende end Jagtens? hvad Øvelse sundere for Legemet? hvad Hvilte behageligere for Aanden?"

"Det vilde være ligesaa pinagtigt, stedse at forestille sig, som stedse at tænke. Mennesket er af Naturen ikke skabt til at beskue abstrakte Ting; og ligesaa lidet naturligt som den Tilstand er at be-

skæftige sig uden Ophold med vanskelige Studieringer, med tornefulde Forretninger, at føre et siddende Liv og gjøre sit Kabinet til Middelpuncten af sin Christens; saa synes det, at et Liv, fuldt af Tummel og Stoi, skabt saa at sige ved andre Menneskers Bevægelse, og hvor man er forbundnen til at passe paa sig selv, at tvinge sig, og ideeligen at forestille i Andres Øine, er en endnu mere voldsom Situation. Hvad Begreb vi og ville gjøre os om os selv, saa er det let at føle, at forestille er ikke at være, og ligesom vi ere mindre skabte for at tænke end for at handle, for at resonnerer end for at nyde; saa bestaae vore sande Fornøielser i en fri Brug af os selv, vort sande Gode er Naturens, det er Himmelen, det er Jorden, det er disse Marker, disse Sletter, disse Skove hvis gavnlige, uundtommelige Nydelse den tilbyder os. Ogsaa er Smag for Jagt, for Fiskerie, for Haver, for Agerdyrkning, en naturlig Smag hos alle Mennesker; og i Selskaber som ere simple end vores, ere ifkun to Klasser som begge staae i Forhold til denne Levemaade: Adelen hvis Profession er Jagt og Vaaben, og Folk af den ringere Stand som ifkun sysselsætte sig med Jordens Dyrløse".

"Og ligesom man i polerede Selskaber gjør Alt stort, alt fuldkomment, saa har man, for at gjøre Jagtens Fornøielse mere levende, mere

a) Jeg har ikke vidst at give Textens eftertrykkelige repræsentat, med noget fondigere Ord i vor Modersmaal, end forestille. Endog Børn kende det i deres Lege: du skal forestille Gaer, du Moer, du Trines Broder o. s. v. Hele det borgerlige Liv, og Conversationen især, er fuld af denne Forestilling, og ulykkelig den der ikke kan forestille hvad han ikke er; han bliver snart et Bytte for Smigrere og Tactitioner.

pirrende, for endnu at foræble denne Fornoielse, den ædelste af alle, gjort den til en Kunst. En Hiorts Jagt Kræver Kundskaber, som man ikke kan erhverve uden ved Erfaring. Den forudsætter en Kongelig Tilberedning: Mennesker, Heste, Hunde, alle øvede, afrettede, tilvante, som ved deres Bevægelser, Eftersøgninger og Forstand bør bidrage til et og samme Maal. Jægeren bør dømmes om Alder og Kian, han bør vide nøie at adskille og bedømme, om Hiorten er en ung Hiort, og hvor ung, eller en gammel; og de fornemste Kiendetegn som give denne Kundskab, ere Foden og Skarnet ic. ic. *).

Efter at jeg har oversat det foregaaende af Buxon, finder jeg hos en anden stor fransk Skribent, et Sted der er saa analogt med det Anførte i Aand og Røredrag, at jeg ikke kan bære mig for at tilføie det. Det staaer hos J. J. Rousseau i hans Oevres completes Tom. II. sur le gouvernement de Pologne Chap. 3.

Homers Helte udmærkede sig alle ved deres Styrke og Behændighed, og viste derved i Folkets Pine, at de vare skabte til at regiere det. Ridderens Turnerspil i Middelalderen dannede ikke alene stærke og modige Folk, men graadige efter Ros og Ære, og oplagte til alle Dyder. Skydegeværrenes Brug som gjør disse Legemets Cyner mindre

nyttige for Krigen; har gjort, at de ere faldne i Miskredit. Deraf kommer, at foruden Aandens Egenheder, som dog ofte ere tvetydige, ilde anbragte **), i Henseende til hvilke man har tusinde Maader at bedrage, og hvorom Folket desuden er en slet Dommer, har en Mand med Fødselsfortrin intet hos sig der adskiller ham fra en anden, intet der retsfærdiggjør hans Lykke, intet der viser i hans Person en naturlig Ret til Superioritet; og jo mere man forsemmer disse udbortes Tegn, desto mere forkieles de som styre os og tabe sig ustraffet. Det er imidlertid vigtigt, og vigtigere end man tænker, at de som en Dag bør befale over Andre, vise sig dem fra deres Ungdom af overlegne i ethvert Stykke, eller i det mindste, at de bestræbe sig derved.

Det er endvidere godt, at Folket ofte findes med dets Foresatte ved behagelige Leiligheder, at det lærer at kende dem, vanner sig til at see dem, deler sine Fornoielser med dem. Naar kun Subordinationen iagttages, og Folket ikke blander sig med dem, saa er det et Middel til at det fatter Godhed for dem og lægger denne Godhed til Respecten. Endeligen smag paa legemlige Øvelser afholder fra en farlig Ørkesløshed, fra quindagtige Fornoielser og Aandens Luxus ***). Det er

*) Den næstfølgende Detail som udvikler disse Kiendetegn, røber en ligesaa kyndig Jæger, som Naturkyndig, men er for mig ganske uforstaaelig; dog troer jeg man kunde ønske at see det hele Sted oversat af en af vore lærde Jægere — og hvorfor skulde vi ikke have dem, ligesaa vel som lærde Urtekiendere og Mineraloger: practisk Kundskab om saa ædelt et Dyr som Hesten, og især Jagthesten, er vel saa meget værd, som Urters eller Stenes Nomenclatur.

**) Næmlig hos de urette Subjecter, hvor de enten ikke komme til Nytte, eller misbruges.

D overs.

***) Jeg behøver ikke at sige mine Læsere hvad Rousseau har forstaaet ved Aandens eller Sielens Luxus

fornemmelig for Sielens Skyld, at man bør øve Legemet, men det er det som vore smaa Bise ere langt fra at see".

b) *Voorpaa grunde sig Begrebene om den legemlige Skønhed?* af Buffon hist. nat. Tom. IV. p. 236.

Man har intet bemærket som var fuldkommen nøiagtigt i Detaillen af det menneskelige Legems Proportioner. Ei alene de samme Legemets Partier have ikke de samme proportionelle Dimensioner hos to forskellige Personer, men ofte hos den samme Person er det samme Parti ikke fuldkommen ligt det corresponderende Parti. f. Er. ofte har den høire Arm eller Fod ikke nøiagtigt de samme Dimensioner som den venstre Arm eller Fod o. s. v. Man har derfor behøvet i lang Tid igientagne Observationer for at finde et Medium imellem disse Forskielligheder, paa det at man kunde nøiagtigt fastsætte Dets Dimensioner i det menneskelige Legeme, og give et Begreb om de Proportioner som udgiøre det man kalder den skønneste Natur.

Det er ikke ved at sammenligne et Menneskes Legeme med det andet Menneskes, eller ved i Gierningen at tage Maal af et stort Antal Subjecter, at man har kunnet erhverve denne Kundskab. Det er ved den Møie man har gjort sig for nøie at efterligne og copiere Naturen: det er Tegnekons-

ten man fyllder alt det, man kan vide i dette Slags. Zelelse og Smag have gjort det som Melaniken ikke har kunnet giøre, man har forladt Linealen og Compasset for at holde sig til første Diekast, man har paa Marmoreet realiseret alle det menneskelige Legems Former, alle Omridsninger, og man har bedre kendt Naturen af Forestillingen, end af Naturen selv. Saa snart man har haft Billedstøtter, har man bedre dømt om deres Fuldkommenhed ved at see dem, end ved at maale dem.

Det er ved en stor Øvelse i Tegnekonsten og ved en fin Zelelse, at de store Billedhuggere have kunnet giøre Naturens Værkers rigtige Proportioner selvsaa for andre Mennesker. De Gamle have gjort saa smukke Billedstøtter, at alle ere eenige i at betragte dem som det fuldkommenste Menneskelegems nøiagtige Forestilling. Disse Støtter, som ikke vare andet end Menneskets Afbildninger, ere blevne Originaler, fordi disse Afbildninger ikke vare giorte efter et eneste Individ, men efter den hele Menneskeart vel betragtet, og saa skarpt seet, at man ikke har kunnet finde noget Menneske, hvis Legeme var saa vel proportioneret som disse Støtter. Det er altsaa efter disse Mønstre, at man har taget Maalene af det menneskelige Legeme, hvilke jeg her vil anføre, som Malerne have givet dem *).

(Le luxe de l'esprit). Men jeg havde Lyst at tænke mig derved den smule Naturhistorie, smule Moral, smule Anthropologi, smule latin, engelsk, fransk, tydsk: kort den smule Altsaa som nyere Pædagogiker med saadan Iver paadrive, at de endog betage Efterkommerne alle Midler til at forebygge den re Hands Luxus, naar den engang bliver indseet; som om den var Menneskets Bestemmelse.

Overs.

*) I denne Detail lader jeg vel blive at følge min Original; den hører for en Kunstner.

Overs.

c) Betragtninger over Kiærlighed.

Alf Busson's hist. nat. Tom. V. p. 264.

Kiærlighed! medskabte Længsel! Naturens Siel! Tilværelsens udtømmelige Kilde! eenestående Magt som formaaer Alt, og mod hvilken Intet formaaer, ved hvilken alt virker, alt aander, og alt fornyer sig! Guddommelige Lue! Ufor-giængeligheds Sæd som den Evige har udbredt i Alt med Livets Aande! kostbare Følelse, som ene kan blødgjøre vilde og iskolde. Hierter ved at gien-nemtrænge dem med en sød Varme! første Marsag til alt godt, til alt Selskab! du som uden Tvang og ved dine Tillokkelser alene danner de vilde og adspredte Naturer! eneste og frugtbare Kilde til al Fornøielse, al Vellyst! Kiærlighed! hvorfor gjør du alle Væsners Tilstand lykkelig, men Men-neskets Ulykke?

Det er, fordi det ikkun er det Gysfiske i denne Passion som er godt; det er, fordi Moralen deri, uagtet alt hvad fordomsfulde Folk kan sige, buer intet. Hvad er i Gjerningen Kiærligheds Mo-ral? — Forsængelighed; Forsængelighed i Fornøi-elsen over en Erøbring, Wildfarelse som kommer deraf, at man sætter for megen Pris paa den; Forsængelighed i Lyst efter at beholde den udeluf-kende: en ulykkelig Tilstand som stedse ledsages af Iversyge, en lille Passion, saa lav, at man en-keede at stuele den; Forsængelighed i Maaden at nyde den paa, som gjør at man ikkun mangfoldig-gjør sine Grimaser (les gestes) eller sine Vestræ-belser, uden at gjøre sine Fornøielser flere; For-sængelighed selv i Maaden at tage den paa: man vil være den første der bryder; thi dersom man forlades, hvilken Vdmygelse! og denne Vdmygelse

bliver til Fortvivelse, naar man kommer til at indsee, at man i lang Tid har været bedraget.

Dyrene ere ikke underkastede alle disse Elen-digheder. De søge ikke Fornøielser, hvor de ikke kan være. Ledfagede af Følelsen ene, bedrage de sig aldrig i deres Valg. Deres Længseler ere altid proportionerede efter Evne til at nyde, de føle saa meget som de nyde, og nyde kun saa meget som de føle. Menneket derimod, i det det vil opfinde Fornøielser, forharver det ikkun Naturen, i det det vil tvinge sig til Følelser, misbruger det ikkun sit Væsen, og graver en Tomhed i sit Hierte, som intet siden er i Stand til at fylde.

Alt det derfor som er godt i Kiærlighed, til-hører Dyrene ligesaavel som os; og som om denne Følelse aldrig kunde være reen, synes de endog at have en lille Portion af det som er mindre godt, jeg mener Iversyge. Hos os forudsætter denne Passion stedse nogen Mistillid til sig selv, nogen dunkel Kundskab om sin egen Svaghed. Dyrene tværtimod synes at være saa meget mere iversyge, som de have mere Styrke, mere Heede, og mere Vane paa Fornøielse. Det kommer deraf, at vore Iversyge afhænger af vore Ideer, og deres af Fø-lelse: de have nydt, de ønske endnu at nyde, de føle sig Styrke dertil, de holde derfor fra sig alle dem som vil indtage deres Plads. Deres Iver-syge grunder sig ikke paa Reflexion, de vende dem ikke mod Gienstanden af deres Kiærlighed, de ere ikke nidtiære uden over deres Fornøielser.

III.

Cicero's Tale om en Klager at beskikke imod Verres, eller saakaldte *Divinatio in Cæcilium*.

Indholdet efter Aconius.

Cajus Verres var for tre Aar siden fra Præturet i Rom bleven beskippet til Prætor i Sicilien, og havde i al denne Tid saaledes plaget denne Provinds ved Losagtighed, Sierrighed og Grumhed, at da han endelig blev afløst ved L. Metellus, besluttede Sicilianerne at lagge Sag an imod ham ved Senatet i Rom for ulovlig Pengeoppebørsel. Forbrydelsen kaldtes repetundæ eller crimen repetundarum, og Landsforvisning var Straffen for den som blev overbevist.

Alle Provindsens Indbyggere, paa Syrakusaner og Mamertiner nær, formaaede Cicero til at antage sig deres Sag, fordi han i sin Tid havde været Quæstor paa denne Ø, og ved sin Vortgang derfra lovet dem sin Vijsdom og Understøttelse, isald Leilighed gaves. Dertil kom, at en Seier over Verres vilde ikke lidet bidrage til at udbrede hans Navns Berømmelse, allerhelst han blev forsvaret af Meteller, Scipioner og mange andre fornemme Mænd, men fornemmelig af Hortensius, som baade herkede i Raadet formedelst sin høie Dyrde, og paa Forret for sin store Veltalenhed, og var nu tillige udnævnt Consul med Q. Metellus, en Broder af to andre Meteller, hvoraf den ene nu var Prætor i Sicilien, den anden i Rom.

Da dette saaledes var besluttet, fremstod en vis Q. Cæcilius Niger, en Sicilianer af Fædsel, Verres's Quæstor og Fiende (som han foregav), der paaftod, at han burde heller ansættes som Klager end Cicero, først fordi han var fornærmet af Verres, og derfor med Rette ham fiendsk, dernæst, fordi han, der havde været hans Quæstor, maatte bedst kende de hans Forbrydelse, og endeligen fordi han som Sicilianer maatte bedst kunne føre Sicilianerens Sag.

Dertil svarede Cicero, den Gang Edilis 1), at den burde være Klager, som imod sin Villie nødes til at være det, af Pligt og Samvittighed, fordi Sicilianerne have bedet ham derom, 2) som anseer hans Sag som en Sag der interesserer hele Republiken, og ikke som en privat Sag, 3) som de der klage, ønske at have, 4) som den der anklages, er bang for, 5) som har den dertil fornødne Veltalenhed og Redelighed, 6) som gjør det efter Forsadrenes Mønster.

Talen bærer Navn af *Divinatio in Cæcilium*, som egentlig hedder: en Gisning imod Cæcilius. Af de forskellige Meninger Aconius anfører for dette Navns Oprindelse, finder jeg den rimeligst: fordi Sagen føres uden Vidner og Documenter, og Dommerne have intet at gaae efter, uden rimelige Formodninger, og gaae altsaa ligesom gæstende (*divinantes*) til Værks.

Sagen føres for en Domstol, som paa denne Tid var besat af lutter Dommere af Raadsherre-standen, hvilken Stand havde haft Domstolene i Besiddelse nu i 10 Aar, fra Dictatoren Sulla af, som havde taget

dem fra Ridderstanden og givet dem til Raadsherrerne. Men denne Stand havde ved Partifkthed og Besiddelser gjort sig saa forhadet, at Almuen offentlig onskede Domstolene igien i Riddernes Hænder. Denne Raadets almindelige Eftertale glemmer Cicero ikke at inhædere, og kalder sin Klage mod Verres et Forsvar for Republiken, fordi Raadet ved sin Dom over Verres, og den foreløbige Kiendelse, hvem der burde beskikkes til hans Anklager, vilde vise, om det agtede at giøre sig værdig til at beholde Domstolene, eller Almuens Klager maatte engang høres, som forlangede Dommere af Ridderstanden.

Cicero havde hidindtil anvendt sine store Talergaver blot til at forsvare sine Venner. Sagen mod Verres var den første Sag, hvori han fremtraadte som Klager; og denne Leilighed havde han med Glid grebet, for at tale med Eftertryk imod de især hos Adelen i Evang gaaende Laster, fornemmelig den Del af Adelen som sendtes til Provindserne som Magistratspersoner, og udsugede disse for at samle Rigdomme, hvormed de kunde bestikke deres Dommere, naar Sag anlagtes imod dem af Provindsens Indbyggere efter deres Hiemskomst. Men da Verres fandt for godt ikke at opbie sin Dom, men straffe sig selv ved en frivillig Landsflygtighed, efter at Cicero havde holdet den saa kaldte *divinatio in Cæcilium*, tilligemed den første Tale imod ham selv, som kaldes *prooemium seu Principium actionis primæ in Verrem*; saa vilde Cicero dog ikke forgiæves have samlet de mange Materialier imod saa vigtig en Sagkyldig; men udsætte den hele Sag skriftlig som om Verres kunde

have været tilstede, og hans Advocat Hortensius talet til hans Forsvar, for, som han selv siger, at have et Mønster paa en *justa accusatio*. Derom maaske ved en anden Leilighed. Her maa det være nok, at den her oversatte Tale er virkelig fremført, og indeholder Stoffet til alt hvad der er sagt i de øvrige Taler imod Verres.

Talen selv.

1. Dersom nogen af Eder, Dommere, eller af dem som ere her tilstede, undrer sig over, at jeg, som i saa mange Aar har gaaet saaledes til Værks i offentlige Sager og Retshandling, at jeg har forsvaret Mange, været Ingen imod, nu pludselig forandrer min Plan, og nedlader mig til at anklage 1): skal han, naar han saaer mine Grun-

1) Nedlader mig til at anklage. Nemlig de unge Romere, som havde Lyst og Talent til at giøre sig bekendte som Advocater, den sikkerste Wei til de høieste civile Cresposter, begyndte gierne deres Bane med at anklage, hvortil der fandtes saa mange glimrende Leiligheder, især ved Sædernes tiltagende Fordærvelse og Republiks Forsald. Forsvarstalerne opsatte de gemenlig til en modnere Alder, naar Erfarenhed havde lært dem at frygte mere for Fiender, og satte mere Pris paa Venner. — Cicero havde valgt den modsatte Wei, hvilken ventelig hans ringere Gødsel og Formue havde anvist ham, da han som en Ridders Søn, det er en Mand af Middestanden; af maadelig Formue, ha-

de at høre, baade billige hvad jeg gjør, og troe at i denne Sag i det mindste ingen bør foretrakkes mig som Actor.

Da jeg havde været Quæstor i Sicilien, og ved min Vortgang fra denne Provinds efterladt mit Embede og min Person selv i en tiar og lang Erindring hos alle Sicilianer; saa var Felgen deraf, at ligesom de satte deres største Lid til mange gamle Advocater, saa troede de, at de ogsaa kunde regne noget paa min Hielp i deres Anliggender. Da de nu i denne Tid ere bleven plyndrede og trykkede, ere de ofte kommen til mig paa fælles Vegne, at jeg vilde antage mig deres Sag og Forsvar i alt hvad der angik dem. Jeg havde ofte lovet dem, sagde de, ofte givet dem Haab om, at naar nogen Tid indtraf, da de forlangede noget af mig, vilde jeg ikke undlade at tage mig af deres Fordele.

Nu var Tiden kommen, sagde de, at jeg kunde forsvare ikke alene deres Fordele, men hele Provindsens Liv og Belskær: de havde nu ikke engang Guder i deres Byer, til hvem de kunde tage deres Tilflugt, fordi Verres havde borttaget deres helligste Billeder af deres religiøseste Tempel: alt hvad Lidenlighed af Skamgierninger, Grumhed af Pinsler, Sierrighed af Røverier,

høvede Venner for at gjøre sine Talenter giældende og sætte sig i Gang til de højere Qvæsposter, hvortil han, efter den Tids herskende Tænkemaade, ikke var født. Hidindtil havde han altsaa blot haft Forsvarsager, og Sagen mod Verres var den første Klagesag han paantog sig, da han alt var udnævnt Quedilis.

Overmod af Forhaanelser, havde kunnet ephitte, alt dette havde de under denne ene Prætor i to Aar udstaaet: de bade mig indstandigen, at jeg ikke vilde afvise dem som Supplicanter, der Ingen Supplicanter burde være, saa længe jeg formaade noget.

2. Det gik mig meget nær, Dommere, at jeg skulde være bragt i den Forlegenhed, at enten Haabet skulde kuffe dem, som havde begjæret min Hielp, eller at jeg, som fra min første Ungdom havde lagt mig efter at forsvare Folk, skulde af Tid og Pligt nødes til at anklage. Jeg sagde derfor, at de havde en Actor i Q. Cæcilius, allerhøjest da han havde været Quæstor i samme Provinds efter mit Quæstur. Men det jeg haabede, skulde været mig en Hielp til at afvælte denne Besværlighed fra mig, var mig just allermest imod. De skulde langt snarere have seiet mig i dette, dersom de ikke havde kiendt ham, og dersom han ikke havde været Quæstor hos dem.

Det er Pligt, Dommere, Trofskab, Medlidenhed som har formaaet mig til, efter mange Godes Exempel, efter gammel Vis og Forsædres Etik, at paantage mig denne byrdesulde Pligt, og derved ikke at see paa min egen, men mine Benhens Bequemmelighed. Ved hvilken Måde alligevel denne Ting trøster mig, at det som synes at være en Klage, bør snarere ansees som et Forsvar. Thi jeg forsvarer mange Dødelige, mange Byer, hele Provindsen Sicilien. Dersom min Klage derfor skulde indskrænke sig til en eneste Person, saa synes jeg næsten at blive ved min gamle Vis, og ikke gandske at forlade min Vane i at forsvare og hielp Folk. Dersom jeg ikke havde denne saa gyldige, saa klare, saa vigtige Grund 2); der-

2) Nemlig til at optrede imod Verres, at

som ikke enten Sicilianerne havde forlangt dette af mig, eller jeg ikke stod i saa stor en Forbindelse med dem: med et Ord: om jeg erklærede, at hvad jeg gjør, gjør jeg for Statens Skyld 3), for at faae et Menneske af den uhorfteste Begiarlighed, Dumdriftighed, Ondskab, hvis største og skandigste Typerier og Liderligheder jeg kendte, ikke i Sicilien alene, men i Achajen, Asien, Cilicien, Pamphylien, i Rom selv for Alles Pine — for at faae saadant et Menneske, siger jeg, trukken for Domstolen — kunde der nogen have noget at udsette paa dette mit Forsæt og denne min Handling?

3. Hvad er der, for Gud i Himmels Skyld! hvori jeg paa denne Tid mere kan gavne Staten? Hvad er der, som enten bør være det romerske Folk klarere, eller kan være Alerede og fremmede Nationer ønskeligere? eller mere passende til at fremme Alles Frelse og Belsard? Provindser udplyndrede, piinte, i Bund og Grund odelagte: det romerske Folks Bundtsforvante og Statskyldige, plagede, elendige, spørge nu ikke om, hvad Haab de have til Frelse, men søge Trost i Ulykke. De der ville, at Raadsherrestanden skal beholde Domstolene, klage over at de ingen duelige Anklagere have; de som ere i Stand til at være Anklagere, savne Domstolens Strengthed. Det romerske Folk

jeg med det samme kunde forsvare mange Mennesker, mange Dyer o. s. v. — saaledes forstaaer jeg Etedet.

3) For Statens Skyld, d. e. af Kiarlighed til Fædrelandet, ikke for private Fornærmelser, ikke for Fordele eller Venfskab for Sicilianerne.

imidlertid, saa mange Uleiligheder og Vanfæligheder det har, saa er dog intet det mere længes efter, end hin Domstolens gamle Kraft og Værdighed. Af Vangsel efter Domstole har det krævet den tribuniciske Magt 4); Domstolens Uetsindighed er Aarsag i, at ogsaa en anden Stand 5) kræves til at udøve Rettergang. Dommernes Brøde og Vandere er ogsaa Skyld i, at Censor-Navnet, som tilforn pleiede at synes Folket noget haardt, nu kræves, nu er blevet populært og takkeligt.

Da jeg under denne de Skadeligste Menneskers Raadshed, denne det romerske Folks daglige Klage, dette Domstolens Vanrøgt, dette hele Standens Anstød, ansaae det for det eneste Hjelpe middel imod disse saa mange Uleiligheder, at duelige og redelige Folk toge sig af Republikens og Lovens Sag: bekiender jeg, at jeg for Alles Belsards Skyld har paataget mig at komme den Deel af Republikken til Hælp, som trængte mest dertil.

Efter som jeg nu har forklaret, hvad Grunde jeg har haft til at antage mig denne Sag, saa maa jeg nødvendig tale om, hvad det er hvorom der strides, paa det at I kunne vide, hvad I skulle see paa i at beskifte en Anklager.

4) Den tribuniciske Magt. Nemlig før Sulla's Tid havde Almuens Tribuner Magt til at straffe dem som toge Penge for at dømme; men denne Magt betog Sulla dem.

5) Ogsaa en anden Stand. Nemlig Ridderskabet, som før Sulla's Tid havde forvaltet Domstolene uden Anke i 40 Aar, og som Aurelius Cotta nu foreslog til at dømme tilligemed Raadsherretne og Statskammerets Tribuner.

4. I mine Tanker, Dommere, naar Stræfning lægges i Rette imod En for ulovlig Pengeoppebørsel, og der er Tvist imellem nogle, hvem der skal agere imod ham, bør disse to Ting fornemmelig tages i Betragtning: hvem de som siges at være bleven fornærmede, helst ville skal være Actor; og hvem den mindst vil, som sigtes for at have fornærmet.

I denne Sag, Dommere, endskönt jeg troer at begge Dele ere aabenbare, vil jeg dog tale om begge, og om den Deel først, som bør gielde mest hos Eder, det er, om hvad de ville som ere fornærmede og for hvis Skyld Retten om ulovlig Oppebørsel er sat. Ej. Berres siges i 3 Aar at have plyndret Sicilien, gjort Sicilianernes Bygde, tømmet deres Huse, ranet deres Templer. Alle ere de her, de klage Alle; min Ærlighed, som de allerede have Prover paa og længe have kiendt, tyer de til: de søge Hielp igiennem mig hos Eder og hos det romerske Folks Love: mig have de villet, skulde tage mig af deres Nød, skulde hævne deres Forurettelser, skulde foreskille deres Ret, skulde være Actor i den hele Sag.

Hvilken af Delene vil du sige, Q. Cæcilius? enten at jeg ikke efter Sicilianernes Begiarung paa-tager mig Sagen? eller at de beste og troeste Bundersforvanderes Villie ikke bør gielde hos disse Herrer? Bover du at sige det første — hvilket Berres, hvis Uven du frømter at være, helst vil — at Sicilianerne nemlig ikke have begiarret dette af mig; saa hjælper du for det første paa din Uvens Sag, som ansees allerede sældet, ikke ved en Fordom 6), men ved en ordentlig Dom, fordi det er

6) Ved en Fordom o. s. v. Fordom (præjudicium) bruges undertiden om et Tegn

rygtet's, at alle Sicilianer have søgt om En som kunde agere deres Sag imod hans Fornærmelser. Dersom du hans Uven negter dette Factum, hvilket han som det mest stærkt, ikke tør negte; saa befrygter jeg, at du vil ansees for at drive Uvens stærkt alt for venfabeligen 7).

Dernæst har jeg Vidner i de anseeligste Mænd i vor Stad, hvilke ikke alle behøve at nævnes af mig: dem som ere tilstede, vil jeg beraabe mig paa, hvilke jeg mindst vilde, skulde være Vidner til min Ubluehed, dersom jeg løi. C. Marcellus som sidder i Retten veed det; En. Lentulus Marcellinus 8), som jeg seer er tilstede, veed det: Mænd, hvis Ærlighed og Hielp Sicilianerne mest bygge paa, fordi overalt denne hele Pro-

paa, hvorledes Dommen vil blive, en Dom saa at sige, om den tilkommende Dom. I denne Mening tages her Ordet Jordom. Thi naar det er vitterligt, at alle Sicilianer have søgt om En, der kunde føre deres Sag, saa er det aabenbart, at hele Sicilien er bleven plyndret og plaget af ham.

7) D. e. være en hemmelig Ven af den, hvis Uven du vil synes at være; saadanne Advocater kaldte man prævaricatores.

8) En. Lentulus Marcellinus. Dette var en Marcellus, som var gaaet over fra den marcelliske Familie til den Corneliske og ladet sig adoptere af en En. Cornelius Lentulus, og ved den Ærlighed forandret sit Stammenavn Marcellus, som Skik var, til Marcellinus.

vinds staaer i en noie Forbindelse med det marcel-
liske Navn 9).

Disse vide, at dette ikke alene har været be-
giæret af mig, men saa ofte og saa stærkt begiæret,
at jeg enten maatte paatage mig Sagen, eller afvise
en Tiemeste, jeg skyldte Venner som jeg stod i saa noie
Forbindelse med. Men hvortil bruger jeg Vid-
ner? som om Sagen var tvivlsom eller dunkel.
De anseeligste Folk fra hele Provindsen ere tilstede
og bønfaalde Eder personligen, Dommere, at I ikke
i at vælge en Actor i deres Sag vil lade Eders
Dom afvige fra deres. Offentlige Sendebud fra
alle Byer i hele Sicilien ere tilstede, paa to Byer
nær 10), som have to grove Forbrydelser tilfal-
les med Verres, men hvilke skulde bleven ringere,
dersom de havde været tilstede 11).

9) Det var nemlig en Marcus Marcellus som
erobrede Sicilien og gjorde den til en ro-
merisk Provinds: saadanne Erobrere bleve
gemenlig tilligemed deres hele Familie an-
seete som det Lands Beskyttere, hvilket de
saaledes først havde taget i Besiddelse, og
bære Navn af dets Patroner.

10) Disse to Byer vare Hovedstaden Syracus
og Mamertinernes Stad eller Messina,
nu Messina, hvilken sidste som en Sestad,
Verres især betiente sig af som Oplagssted
for sit Nøvergods, hvorfra han ved Leilig-
hed kunde faae det magelig transporteret
til Rom.

11) Dersom de havde været tilstede; thi
man vilde da troet, at de selv ikke anfaae
Forbrydelserne for større, end at de kunde
faae Tilgivelse for dem, og at de nu fors-
troede dem.

Men, spørger man, hvorfor have de just af
mig begiæret denne Vistand? — Dersom der kunde
være Tvivl om de havde begiæret den af mig eller
ikke, saa vilde jeg forklaret, hvorfor de havde be-
giæret den. Nu, da dette er saa tydeligt, at I
kunne bruge Eders Line til at demme derom 12),
saa veed jeg ei, hvorfor det bør skade mig 13),
naar man lader mig høre, at jeg just er valgt.
Men det tiltager jeg mig ikke Dominere, og det
vil jeg ei alene ingen Drug gløse af i min Tale,
men jeg vil end ikke at nogen skal fatte den Tanke,
at jeg er bleven foretruffet for alle Advocater 14).
Det er jeg ikke; men man har taget Enhvers Tid,

12) Nemlig naar I see for Jer de fornemste
af Siciliens Indvaanere, som ere komne
herover for denne Sags Skyld.

13) Skade mig, nemlig naar det skal afgi-
res hvem der bør være Actor; men saa
kunde det følgen: si id mihi objiciatur,
gierne udelades.

14) For alle Advocater; forstaae: som Si-
cilianerne kunde holdet sig til, og dermed
peger han fornemmelig paa Marcellerne,
til hvis Undskyldning det fornemmelig sig-
ter, som han strax anfører om den hvis
Tid ikke tillod ham at møde som Sagsfø-
rer, hvorved han forstaaer den Marcellus
der sad i Retten: den hvis Selbred ikke
tillod det, skal være Marcellinus som var
af en svag Legems-Constitution; endelig
den der ingen Talerevne havde, skal være
den anden Marcellus, som havde lagt sig
mere efter Lovfyndighed end Betsalenhed.
— Denne Anmærkning skylder jeg Asco-
nius Pedianus.

Helbred, Erne til at være Victor, i Betragtning. Min Willie og Mening i denne Sag har altid været, at jeg heller vilde, enhver anden af dem som vare duelige dertil, skulde paatage sig den end jeg, men at jeg heller vilde end ingen 15).

5. Da det saaledes er vitterligt, at Sicilianerne have begjæret dette af mig, saa staaer tilbage at undersøge, om denne Ting bør giøre noget Indtryk paa Eder; om det romerske Folks Bundsforvandte, Eders Supplicanter, bør tages i nogen Betragtning af Eder, naar de kræve deres Ret 16)? Men hvad behøver jeg at tale vidtseftig derom; som om der kan være nogen Tvivl, at den hele Lov om uretsfærdig Pengeoppebørsel er givet for Bundsforvanterens Skyld? Thi naar Penge fraranes Borgere, kræves de gemenlig tilbage ved borgerlig Action og ved privat Ret; men denne Lov er en Bundsforvanterlov, denne Ret er de udenlandske Nationers, den er deres Borg, nu vel noget mindre forskandset end tilforn, men dersom der alligevel er noget Haab tilovers som kan træste vore Bundsforvandte, saa beroer det ene og allene paa denne Lov; og derfor kræver forlangesiden ikke allene det romerske Folk, men ogsaa de længst bortliggende Nationer, at der maa findes nogen som strængt vil vaage over den.

15) End ingen. Cæcilius erklæres altsaa dermed for et Nul.

16) *I Orig. in suo jure, (ikke jure suo) repetundo.* For deres Skyld nemlig var Loven de repetundis givet; naar de altsaa forlangte, at Verres skulde straffes efter den, saa forlangte de, at deres Ret skulde sættes i Activitet.

Hvo vil derfor negte, at Loven bør bruges, naar de forlange det, for hvis Skyld den er givet? Hele Sicilien, dersom den kunde tale med een Stemme, vilde den sige: hvad Guld, hvad Sølv, hvad Prydselser der har været i mine Byer, i mine Huse, mine Templer: hvad Ret jeg ved Raaders og det romerske Folks Begjærning har haft til enhver Ting, den har du C. Verres! ranet fra mig og betaget mig og derfor kræver jeg af dig to og en halv Million Ducater 17).

Dersom hele Provindsen, som jeg har sagt, kunde tale, vilde den bruge disse Ord; men da den ikke kunde, har den selv valgt En, som den holdt beqvem til at føre sin Sag. Kan der findes nogen saa ublu, der under saadan Omstændighed tør vove eller tænke paa at nærme sig til en fremmet Sag imod deres Willie som den angaaer?

6. Isald Sicilianerne sagde til dig: Q. Cæcilius! dig kiende vi ikke, vi vide ikke hvo du er, vi have aldrig seet dig før, tillad os at forsvare vor Bælsærd ved den hvis Redelighed er os bekendt; skulde de da ikke sige det som enhver burde bisælbe? Men nu sige de: de kiende os begge, den ene ønske de at have til Forsvar for deres Bælsærd; den anden ville de aldeles ikke. Hvorfor de ikke ville, sige de tydelig nok, om de end taug: men de tie ikke. Alligevel vil du paanøde dig dem aldeles imod deres Willie! alligevel vil du tale i en fremmet Sag! alligevel vil du forsvare dem som hellere ville være forladte af alle, end forsvaret af dig! alligevel vil du laane dem din Tjeneste, som hverken troe, at du vil, eller om du vilde, at du kan forsvare dem! Hvorfor søger du med Magt at

17) *I Orig. sequestinm millies.*

fravriste dem det lidet Haab de have til at redde deres øvrige Formue, som grunder sig paa Lovens og Domstolens Strengthed? Hvorfor lægger du dig imellem, med deres største Villie som Loven mest vil have sørget for? Hvorfor søger du nu aldeles at kuldkaste deres Velfærd, som du i Provindsen ikke paa det bedste har gjort dig fortient af? Hvorfor betager du dem ikke alene Magt at forfølge deres Ret, men endog at begræde deres Elendighed 18)? Tænker du, naar du bliver Actor, at nogen af dem vil være tilstede, som du seer, ikke ere bekymrede for at faae Havn ved dig over nogen, men at faae nogen til at tage Havn over dig.

7. Men det er maaske det eneste, at Sicilianerne helst ville have mig? Det andet kan jeg tænke er dunkelt, hvem Verres mindst vil anklages af. Er der nogen, som har segtet saa aabenbar for sin Ære, saa heftig for sin Frelse, som han og hans Venner have segtet for, at denne Klage ikke skulde tilstaaes mig? Der ere mange Ting, som Verres troer at være hos mig, som han veed, ikke ere hos dig, N. Cæcilius; hvad det er for nogle hos os begge, skal jeg strax herefter tale om. Nu vil jeg ikkun sige dette, som du stiltiende vil tilstaae mig: at der er ingen Ting hos mig som han foragter, ingen hos dig som han er bange for. Derfor giver hans store Forsvarer og Ven 19) dig sit *Notum*, er mig imod; begiærer aabenbar af Dommerne, at du maa foretrakkes mig og siger, at dette paastaar han ærligen, uden at hade, uden

18) Han vil sige: naar du skal føre Sicilianernes Sag, skal ingen af dem skiotte om at være tilstede for at høre paa dig, og altsaa heller ikke for at begræde sin Elendighed.

19) Han mener Hortensius.

at ville fornærme nogen. Thi, siger han, jeg begiærer ikke det som jeg, naar jeg heftig segter derfor, pleier at erholde: at den Sagkyldige skal frikendes, det begiærer jeg ikke, men at han skal anklages heller af den ene end af den anden, det begiærer jeg. Tilstaae mig dette, indrøm mig det som er let, som er anstændigt, som intet Had fører med sig: naar du faaer tilstaaet mig dette, saa kan du uden nogen din Fare, uden Vanrygte tilstaae mig, at den frikendes, for hvis Skyld jeg er bekymret 20).

Og paa det at nogen Frygt kan være forbunden med Indesten 21), siger han tillige: at der ere visse i Retten, som han vil, Stemmestavelerne skal vises til: dette lod sig meget let gjøre; thi de voterede ikke hver for sig, men affagde Dommen tilhobe: en *Vortable* gives enhver af lovligt Vot, ikke af hint infame og ugudelige 22). Og det er ikke saa meget for Verres han er bekymret, som fordi den hele Ting slet ikke staaer ham an. Thi han seer, at dersom istedet for de adelige

20) For Verres nemlig; thi det er Hortensius han indfører talende til Dommerne.

21) D. e. paa det at man ikke skal lade det komme an paa disse bestufne Dommeres Gunst og Løfte alene, men at de kan være bange for at blive forraadte, isald de ikke hols de deres Løfte.

22) Han stikler dermed paa Hortensius, som i en *Proces* mod En, der var bespylbt de *pecuniis repetundis*, bestak Dommerne, og for at være vis paa, at de under *Voteringen* ikke skulde stusse ham, gav dem affarvede Rugler, hvorpaa stod A som de skulde kaste i Krukken, af Frygt for ellers at ansees som de der havde bedraget Hortensius.

Drenge 23), som han hidtil har drevet Spag med, dersom ifstedet for Skifanører 24), som han altid ikke uden Grund har foragtet, modige Mand og anseete Folk fik Lyft til at anklage, vilde han ikke kunne herke i Netterne.

8. Denne Mand lader jeg alt i Forveien vide, at dersom I ville at denne Sag skal ageres af mig, saa kommer han til at forandre sin hele Forsvarmaade, men saaledes alligevel at forandre den, at hans Stilling vil blive bedre og vordigere end den han selv vil give sig; at han vil komme til at efterligne de Mand, han selv har seet i største Ansæelse, en Crassus og Antonius, som troede, at de intet kunde bringe med sig til Domstolene og deres Benævnets Forsvar uden Medelighed og Veltalenhed; han vil ikke troe, naar jeg er Actor, at Domstolen uden Manges store Fare 25) skal kunne bestikkes. Jeg anseer mig for i denne Retsag efter Begjæring at have paataget mig Sicilianernes Sag, men frivillig det romerske Folks; saa at jeg ikke har blot et eneste Skarn at faae styrtet, hvilket er det Sicilianerne have begjæret, men i Al-

mindelighed at faae Skarnagtighed nedtrykt og udryddet, hvilket er det, det romerske Folk for lang Tid siden kræver. Men hvad jeg deri kan gjøre eller udrette, vil jeg heller overlade til Andres Haab, end selv tale om.

Men du, Cæcilius, hvad formaaer du? Naar, eller hvori har du, jeg vil ikke sige, givet Andre nogen Prover, men prøvet og forsøgt dig selv? Gælder det dig ikke ind at tænke paa, hvad Arbejde det er, at paatage sig en criminel Sag, at giennemgaae stykkevis en Andens hele Liv og Levnet, og ikke alene at gjøre det tydeligt for Dommerne, men ogsaa at sætte det til Skue for al Verden, at forsvare Hundtsforvantes Velskæb, Provindsers Fordele, Lovenes Kraft, Domstolens Vordighed?

9. Lær af mig, siden dette er den første Leilighed du har faaet til at lære det, hvor mange Egenskaber den bør have, som anklager en anden; og dersom du mærker, at du besidder en eneste af disse, saa vil jeg strax med min gode Villie overlade dig det som du begjærer.

Først en exemplarisk Medelighed og Ugenyttighed; thi intet er utaaleligere, end at den som ikke kan gjøre Regnskab for sit eget Levnet, vil kræve Regnskab af en anden. Her vil jeg ikke tale vidtloftig om dig: dette ene troer jeg, alle ville lægge Mærke til, at du hidindtil ikke har kundet fiendes af Nogen, uden af Sicilianerne; at disse, endskjønt de ere vrede paa den samme, hvis Siende du siger dig at være, dog forsikre, at ifald du bliver Actor, vilde de ikke være tilstede ved Retten. Hvorfor de sige det, skal du ikke faae at høre af mig, lad disse 26) giætte sig til det Fornødne.

23) Disse ere de unge Adelsmænd, der lode sig bruge som Anklagere i den Tid, da Naadet havde Domstolene, men da de ikke havde den fornødne Kundskab eller Veltalenhed, saa blev fielden nogen forbamt af dem de anklagede; og derved vorte de fornemste Fjendenspersoners Frækhed, især i Provindserne.

24) I Orig. quadruplatores, Anklagere som toge Penge for at skifanere Contraparten.

25) Faren bestod deri, at han vilde lade de Dommere actionere, som han kom efter at have taget Penge for at domme.

26) Lad disse ic. Jeg forstaaer Dommerne.

Som dette er et alt-for spidsfindigt og mistænkeligt Slags Folk, saa mene de, at du ikke statter om at bringe Documenter fra Sicilien imod Verres, men da hans Prætur og dit Quæstur er Indholdet af de samme Documenter, formode de, at du vil snarere skaffe Documenterne bort 27) fra Sicilien.

Det andet er, at en Anklager bør være fast og sandrue. Om jeg ogsaa troede, at du ønskede at være det, saa skønner jeg let, at du ikke kan være det. Ikke vil jeg tale om det, som du dog ikke kan gjøre til intet, isald jeg talte derom: at du, førend du forlod Sicilien, har forsonet dig med Verres: at Potamon, din Skriver og Forættelige, er bleven holdet tilbage i Provindsen af Verres, da du forlod den: at M. Cæcilius din Broder, en smuk ung Mand, 28) ei alene ikke er her og paataaler dine Fornærmelser tilligemed dig, men er hos Verres, lever med ham paa den forætteligste og venfabeligste Fod. Disse og mange andre Tegn paa en forfælt Anklager findes hos dig; men dem betiener jeg mig nu ikke af, jeg siger ikkun, at om du nok saa meget ønskede det, kunde du dog ikke være en oprigtig Anklager; thi jeg seer en Mængde Forbrydelser, hvori du har saadant et Fællelskab med Verres, at du ikke drister dig til at berøre dem i din Klage.

10. Hele Sicilien besværer sig over, at da han havde besejlet Bønderne at levere Korn til sin Mundprovision 29), og en Modius 30) Hvede var to Sestertspenge 31) i Pris, havde han for hver Modius i Stedet for Korn krævet tolv Sestertspenge 32). En stor Forbrydelse, en betydelig Pengesum, et ublue Tyveri, en utaalelig Fornærmelse! Jeg maatte dømme ham i Straf

29) Det kaldtes: frumentum sibi in cellam imperare. Dertil havde Prætor Tilladelse, og Quæstor skulde af Skatkammeret godtgjøre de Penge som Prætor betalte Bønderne for dette Korn. Thi Sicilien leverede 1) Tiendekorn; dette var Skattekor som de ingen Betaling fik for, 2) kjøbt Korn, frumentum emptum, som blev Bønderne betalt efter den gangbare Landepris. 3) frumentum æstimatum som blev leveret efter en vis Takt til Prætors Husholdning og betalt ved Quæstor af den offentlige Kasse; for dette Korn kunde Prætor ogsaa lade sig betale Penge.

30) En Modius har jeg i mit Pericon beregnet til 16 Potter.

31) Efter min Beregning 6 høit 8 Skilling.

32) Dintrent 36 Skilling dansk eller noget over. Disse 12 Sestertspenge beregner Manutius saaledes: Naadet tilstod Prætor 4 Sestertspenge for hver modius, som betales ham af fiscus; 8 Sestertier tog han af Bønderne for hver, da dog den gangbare Pris paa en modius var kun 2 Sestertspenge.

27) I Orig. asportare: Klaget (acumen), ligger i Forfølelsen imellem deportare litteras ex Sicilia, og asportare.

28) nogle forstaae dette som en virkelig Compliment for Broderen, Andre som en Ironi; efter min Følelse ligger nogen Spot deri.

for denne eneste Forbrydelse, du, Cæcilius, hvad vil du gjøre? Vil du forbigaae denne saa store Forbrydelse, eller vil du paaanke den? Paaanker du den, kan du da lægge en anden det til Last, som du til samme Tid, i samme Provinds, selv har gjort? tør du saaledes anklage en Anden, at du ikke kan vegre dig ved selv at blive fordømt? Gaaer du det forbi, hvad vil det være for en Klage, som af Frygt for egen Fare ikke tør nævne den visseste og største Forbrydelse, for ikke at opvække Mistanke om sig.

Efter en Raadslutning 33) er kjøbt Korn af Sicilianerne i Verres's Prætur, for hvilket Korn den fulde Kjøbesum ikke er bleven betalt. Dette er en svar Bestyldning imod Verres — svar, naar jeg er Actor, men ikke naar du er det; thi du var Quæstor, du havde den offentlige Kasse under din Bestyrelse, og havde det for en stor Deel i din Magt, om ogsaa Prætor vilde, at nogen Afkortning 34) skulde skee, at forhindre det. Altsaa ogsaa denne Bestyldning skal der ikke blive talt om, naar du er Klager. Kort: hans største og bekendteste Tyverier og Forurettelser vil blive forbigaaede med Tausshed under den hele Sag. Troe mig Cæcilius, den kan ikke som Klager oprigtig forsvare Bundsforvante, som er forbunden med den Anklagede i fælles Forbrydelse.

33) Dette er et nyt Gravamen, forfælligt fra det foregaaende.

34) Saadanne Afkortninger skee under forfællige Navne, saasom for at beskue Pengene (pro spectatione) om de havde deres Gehalt, for Opgiæld eller Agio, til Skriveren og a. m.

Forpagterne 35) have krævet af Byerne Penge i Stedet for Korn — hvad? er det alene skeet af Prætor Verres? — nei, men ogsaa af Quæstor Cæcilius. Nu da! vil du lægge ham til Last, hvad du haade har kunnet og burdet forbyde? eller vil du gaae det helt forbi? Altsaa det skal Verres overalt ikke faae at høre under sin Proces, som han, da han gjorde det, ikke vidste hvorledes han vilde forsvare.

II. Men det er almindelig bekendt Ting, jeg taler om. Der ere andre mere skulte Tyverier, som han kiærligst deelte med sin Quæstor, jeg kan tænke for at spørge dennes Patriotisme 36). Disse veed du, ere mig forebragte; og jeg vil robe dem, skulle alle lettelig skionne, at I ikke alene have haft samme Villie, men at Byttet ikke engang endnu er deelt imellem Jer. Dersom du derfor forlanger, at være Angiver i det han har gjort tilfælles med dig, saa giver jeg efter, naar Loven tillader det 37); men tale vi om Klagen, saa bør du give efter for dem, som ved ingen deres For-

35) De saa kaldte Mancipes, som havde forpagtet Korntiende-Afgiften af Regieringen, men som ikke turde lade sig kornt betale i Penge efter en vis Takt, hvilket var Prætor tilladt med sit Embedskorn.

36) Jeg veed ikke om jeg har truffet Originalens: ut istius credo animos atque impetus retardaret.

37) Naar Loven tillader det; hvilket Asconius mener, ikke var tilladt i en repetundæ Sag.

jeelfe Hindres fra at kunne fremlægge en Andens Forsøelser. Og betragt, hvor stor en Forskiel der vil være imellem min og din Klage. Jeg vil lægge Verres til Last endog hvad du har begaaet uden Verres, fordi han ikke har forbudet dig det, da han havde den heieste Magt: du derimod vil ikke engang bebreide ham, hvad han selv har gjort, af Frygt for, at du i noget Stykke skal befindes i Ledtog med ham.

End disse Ting, Caelius! synes de dig foragtelige, uden hvilke dog ingen Sag, især af saadan Vigtighed som denne, paa nogen Maade kan feres? Har du nogen Evne til at føre Sager? er du noget vant til at tale? har du nogen enten Forstand paa, eller Øvelse i Forum, i Rettergang, i Love? Jeg indseer, hvor klippesuldt og vanskeligt et Sted jeg her har for mig; thi ligesom al Arrogants er forhadet, saa steder det frem for alt, at tiltage sig Vigtighed og Veltalenhed. Derfor taler jeg intet om min Vittighed 38); hverken har jeg

noget at tale derom, heller ikke om jeg havde, vilde jeg gøre det; thi enten er mig den Tanke nok, man har om mig, saadan som den er; eller er den mig ikke nok, saa kan jeg ikke ved at tale derom, gøre den større.

12. Om dig Caelius, vil jeg tale dette fortligen med dig, som er udenfor vor nærværende Tvist. For al Ting see du vel til, hvad Tænker du gjør dig om dig selv: fat dig og betænk hvem du er, og hvad du kan gøre. Tænk du, at naar du har paataget dig Bundsforvantes Sag, Provindsens Belskab, det romerske Folks Ret, Røtergangens og Lovenes Værdighed, at du da, siger jeg, har Ræst, Hukommelse, Forstand, Kløgt til at udføre de største og emfindtligste Gienstande, og saa mange, saa vigtige, saa forskellige? Tænk du at kunne afdele i deres forskellige Forbrydelser, og rubrikere i din Tale alle de Synder som Verres har begaaet, ligesom de have været adskilte i Henseende til Tid og Sted, i Kvasturet, i Legatsposten, i Præturet, i Rom, i Italien, i Achajen, Asien, Pamphylien? tænker du at kunne gøre det, som hos saadan en Sagkyldig er heist nødvendigt, at alle de Løstagheder, Ugudeligheder, Grumheder, som han har begaaet, maae synes lige saa emfindtlige og uverdige for dem der høre dem, som de ere syntes for dem der have felt dem?

Hvad jeg her siger, er stort, troe mig, foragt det ikke, det vil Alt omtales, lægges for Pine, for-

38) Orig. har ingenium, de Franckes Genie; men da jeg gierne vilde ssee dette fremmede Ord, hvis Bemærkelse desuden er saa ustadig hos os i Brugen, saa har jeg brugt paa begge Steder det Ord Vittighed, endskjønt jeg meget vel veed, at det hverken udtømmer det latinske eller franske Ord. Jeg har foreslået Ordet Nemme, som naar Skribenterne bleve eenige om udvide dets Brug, vel kunde gøre os det fremmede Ord undværligt. Men saaledes som det hidindtil bruges, tænker man sig derved mest Børn, eller end ikke uddannede Hoveder, og mest Fatterneven hos

dem, da dog det fremmede Ord indbefatter baade Indbildnings- og Dommekraft, og maa ssee mere den fæste end den fidske Sæleevne.

klares. Sagen maa ikke allene udvikkles, men ogsaa ageres med Fynd og Veltalenhed. Vil du gjøre og suldføre noget, saa maa du gjøre, at Folk ikke alene høre, men gierne og opmærksom høre dig. Og dersom endog Naturen heri hjalp dig meget, dersom du fra din Barndom havde lagt dig efter smukke Konster og Videnskaber og arbeidet i dem, dersom du havde lært Græsk i Athenen, ikke i Pitybaum, Latin i Rom, ikke i Sicilien; saa vilde det dog være stort, baade med den fornødne Nøiagtighed at fatte, og i Hukommelsen at bevare, og i Ord at forklare, og med Stemmen og Gæberder at understøtte en saa vigtig Sag, og hvorom man har saa stor en Forventning.

Maaske du vil sige: hvad? besidder du da alle disse Dueligheder? — Sid jeg gjorde det! alligevel har jeg fra Barndommen med stor Flid arbeidet paa, at jeg kunde det, og har jeg, som i mit hele Liv intet andet har foretaget mig, ikke kunnet naae det formedelst Gienstandenes Storhed og Vanskelighed; hvor langt mener du da, du er borte fra disse Ting, som du ei allene aldrig tilforn har tænkt paa, men end ikke nu, da du skal tage fat paa dem, kan formode hvad og hvor store de ere.

13. Jeg, der, som alle vide, har saadan en Øvelse i Forum og Rettergangssager, at ingen eller saa af samme Alder har forsvaret flere Sager, og som tilbringer al den Tid jeg har tilovers fra Venners Sysler, paa disse Studeringer og Arbejder, paa det jeg kan være desto mere beredt og færdig til at bruges i Skrankerne: jeg alligevel — saasandt Gud skal hjælpe mig! — naar den Dag vinder mig i Tanker, at den Sagfyldige kaldes frem, og jeg skal til at tale, søger jeg ikke alene mit Sind i Bevægelse, men ryster endog over mit hele Legeme.

Alkerede nu tænker jeg paa og forudsæer, hvor begiærlige Folk vil blive, hvad der vil blive for en Stimlen af Mennesker, hvilken Forventning Processens Vigtighed vil opvække, hvilken Mængde Tilhørere Verres's Banrygte vil sætte i Bevægelse, hvilket stort Auditorium hans Skarnagtighed vil kasse min Tale. Naar jeg tænker herpaa, saa er jeg allerede nu bange, hvad jeg skal kunne fremføre, som kan svare til deres Fortørnelse, der ere ham fiendske og hadefulde, kan være Alles Forventning og Tingenes Storhed anstændigt. Du er ikke bange for noget af dette, tænker paa intet, bekymrer dig om intet, men troer, at naar du har kunnet lære noget udenad af en gammel Tale, saasom: almægtige Jupiter! eller: jeg vilde om det havde været muligt, Dommere, eller noget Eligt, du da skal komme herlig forberedet i Retten.

Ja, om end ingen vilde tage til Gienmæle imod dig, skulde du dog i mine Tanker ikke kunne lægge Sagen selv tydelig for Dagen. Men tænker du ikke paa, at det er den veltalenste og med alle Taler-gaver mest udrustede Mand (39), du vil komme i Kæft med, og som snart vil snakke hid og did med dig (40), snart bruge alle mulige Vaaben imod dig.

14. Men naar jeg roser (41) denne Mands Genie, saa er det saaledes, at jeg ikke er bange for det;

39) Hortensius.

40) Han mener den Deel af Talen, som han paa et andet Sted kalder oratio sermonis og adskiller fra oratio contentions, som er den hvorved alle mulige Vaaben bruges.

41) Naar jeg roser o. s. v. Dette siger han

naar jeg giver ham Bisalb, saa solet jeg, at jeg lettere kan fornøies, end stufes af ham. Aldrig skal han overrumple mig ved sin Forstand, aldrig kuldkaste mig ved noget Konstgreb, aldrig svække og støve mig ved sin Vittighed. Jeg kender alle Mandens Krumspring og Maader at tale paa: vi have ofte været sammen i de samme Sager, ofte i modsatte. Han vil saaledes tale imod mig, at saa viltig han er, vil han dog tænke, at der ogsaa om hans Vittighed kan sommetider blive Spørgsmaal 42).

Men dig Exclius, hvorledes han vil drille dig, hvorledes tumle dig frem og tilbage, synes jeg allerede at see; hvorledes han vil give dig Lov at vælge hvad du vil: om noget er fæet eller ikke fæet, om noget er Sandt eller Falskt; og hvilket du vælger, vil det være dig imod. Du er ingen ond Mand, men min Gud! hvor vil det faange i dig! hvilket Bilderede! hvilket Mærke! Hvad? naar han begynder at dele Ledemodene i din Klage, og paa sine Fingre at tælle Sagens enkelte

Parter? Hvad? naar han begynder at forklare, ubvirkte, fuldføre ethvert Stykke! Da vil du i Sandhed selv befrygte, at du kan have forvoldet nogen Ufkyldig Fare. Hvad? naar han begynder at opvække Medlidenshed, at beklage ham, og af det Had der ligger paa ham, at afvælte noget paa dig? at tale noget om en Qvæstors nye Forbindelse med sin Prætor, om Forsædrenes Sædvaner 43), om Loddets Hellighed 44)? Kan det bare det Had som denne Tale vil opvække? Tag dig kun vare! for al Ting betænk dig; thi mig synes du at staae Fare for, at han ikke alene vil tildynge dig med Ord, men selv ved Gebærder og Legems Bevægelser 45) blende dig, og føre dig bort fra dine Planer, og fra hvad du havde tænkt at tale.

Og derom seer jeg, vi snart vil komme til at domme. Thi dersom du i Dag skal kunne sva-

43) Forsædrenes, som ansaae en Sag anlagt af en Qvæstor mod sin Prætor, som af en Søn mod sin Fader.

44) Loddet bestemte hvad Qvæstor enhver Prætor skulde have, og hvad Loddet bestemte, ansaaes som Gudernes Villie.

45) I Gebærder og Legemsbevægelser havde Hortensius sin Styrke, saavel som i en klingende og behagelig Røst; og da disse Fortrin ophøre med Actionen, saa er det ikke at undre, at ingen Taler har conserveret sig af Hortensius', da vi have saadan en Mængde af Ciceros; thi hines Virkning ophørte med Niebliffet, men Ciceros vil virke, saa længe der er cultiverede Mennesker til.

for at forebygge, at Sicilianerne skulde troe, han var bange for Hortensius som havde paataget sig at forsvare Verres imod deres Klage.

42) Kan sommetider blive Spørgsmaal. I Orig. ut etiam nonnunquam de suo ingenio fieri iudicium arbitretur. Jeg forstaaer det saaledes: at han ikke vil troe at han alletider er den veltalende, men at man undertiden vil spørge: hvem har sagt dette bedst, Hortensius eller Cicero, hvis Grunde ere her de rigtigste, ic. ? og sommetider decidere for Cicero.

re til hvad jeg siger, dersom du kan vige ikkun et eneste Ord fra den Bog som en Skolemester, Gud vee hvem, I stykket dig sammen af Andres Taler og flyet dig; saa vil jeg troe, at du ogsaa kan være hiin Proces voksen, og gjøre fyldest for hvad Sagen og din Pligt kræve. Men dersom du i dette Forspil 46) er intet imod mig; hvordan skal vi tænke du vil blive i Striden selv med den hidsigste Modstander?

15. Lad saa være — han er selv ingen Ting, formaaer intet; men han kommer forsynet med øvede og veltalende 47) Medhjælpere 48). — Dette er dog noget, skönt endnu ikke alt. Thi i alle Ting bør den som er Hovedmanden, være den som er bedst udrustet og mest beredt. Imidlertid seer jeg at L. Apulejus har næst ham underkrevet. Men det er et Varn, ikke af Alder, dog af Øvelse i Rettergangssager. Dernæst mener jeg, har han Alienus, som i det mindste er taget fra Skranterne; men hvad han formaaer som Taler, har jeg aldrig ret lagt Mærke til: at han er en veldig og øvet Skraaler, det seer jeg. Paa ham beroer alt dit Haab, han skal opholde den hele Proces, isald du beskikkes til Actor. Dog end ikke han vil anstrenge sig saa meget som han kan, men sørge for din Ros og Reputation, og give

lidt efter af det han selv formaaer som Taler, paa det du dog kan synes at være noget. Som vi see de græske Aktører bære sig ad, at den som har anden eller tredje Rolle, naar han kunde tale høiere end selv den som har den første, lader han dog ofte Stemmen falde, paa det at hin første kan have Fortrinet frem for alle; saaledes vil Alienus gjøre, dig vil han gaae tilhaande, dig vil han logre for, han vil anstrenge sig noget mindre end han kan.

Betænk nu, Dommere, hvad Anklagere vi vilde faae i saa vigtig en Proces, eftersom baade Alienus ikke vil bruge al den Emule Evne han kan have, og Exilius da først vil ansee sig for at blive til noget, naar Alienus sætter noget af i sin Hefsigheid og afstaaer til ham den første Talerrolle. Hvem han skal faae til den fjerde, seer jeg ikke, uden maaffe nogen af denne Sværm Lovtrækkere 49) som have forlangt at underskrive, i hvem I ogsaa gjorde til Actor i Sagen. See, saa beredt kommer du til Sagen, at du af disse for Sagen gandske fremmede Mennesker maa tage din Tilflugt til en Ubekendt 50). Disse Folk agter jeg ikke at bevise saa stor Værdi, at jeg skulde svare dem paa hvad de forebringe paa et vist Sted, eller enhver især. Korteligen skal jeg og ligesom i Forbignende tilfredsstille dem tilhobe, efterdi jeg ikke

46) Forspil. see mit lat. Lexicon under Ordet prolusio.

47) Er ikkun Ironi.

48) I Orig. kaldes de subscriptores; det var dem som skreve under med Hovedanklageren og gjorde Sag med ham, talte vel ogsaa imod reus, naar den første havde talt.

49) I Orig. moratores, smaa Procuratorer, som brugtes for at trække Sagen ud, indtil en Kyndigere kunde berede sig til at tale.

50) Dette forstaaer jeg ikke, og finder ingen tilfredsstillende Oplysning hos nogen af de Commentatorer jeg har raadspurgt.

med Glib, men af en Hændelse er falsben paa at nævne dem.

16. Synes Eder min Mangel paa Ben-
ner at være saa stor, at jeg ikke kan saae En til
at skrive under med mig af dem jeg har bragt med,
men at der maa gives mig en af Folket? og er
Eders Mangel paa Sagkyldige saa stor, at I
heller vil stræbe at frarive mig denne Sag, end
finde nogle Sagkyldige af Eders Stand ved den
Mæniste Støtte 51). — Sætter mig, siger han,
til Bogter over Tullius. — Hvad? hvor mange
Bogtere vil jeg behøve, naar jeg først har ladet
dig komme til mine Lædsker, da jeg ei alene maa
passe paa dig, at du intet sladrer ud, men og at
du intet tager bort. Men om denne Bogter over-
alt vil jeg svare Eder kortelig saaledes: saadanne
Mænd som disse ville ikke tillade, at nogen kan
tragte efter at underskrive saa vigtig en Sag som
jeg har paataget mig, som er mig betroet, uden
med min gode Villie. Thi min Ærlighed taaler
ikke nogen Bogter, min Omhyggelighed er bange
for en Spejder 52).

Men for at komme til dig igjen, Cæcilius:
hvor mange Ting der mangle dig, seer du: hvor
mange Ting du har, som en Sagkyldig der er

51) En Støtte paa Torvet, hvor Triumviri
capitales affagde Domme over Tyve,
Eskelmer og modvillige Etybdnere, og
hvor altid fandtes Mængden af disse Folk.
— Af Eders Stand, ligesaa flette og
foragtelige Folk som I ere; han tiltaler
Cæcilius og hans Bunde.

52) Min Ærlighed ic. Dette Sted for-
saaer jeg ikke.

Kyldig, ønsker at hans Anklager maa have, skal
du nu saae at vide. — Hvad kan siges til dette?
Jeg spørger ikke hvad du vil sige; thi jeg seer at
ikke du, men denne Dog som denne din Sufør
holder 53), vil svare mig. Endskönt! vil han
være din Ven, saa bør han raade dig at
gaae bort, og ikke svare mig et Ord. Thi
hvad vil du sige? Det, du saa ofte igjen-
tager, at Verres har fornærmet dig? Det tæn-
ker jeg, og det var heller ikke rimeligt, at da han
fornærmede alle Sicilianer, du skulde være den
eneste som han gjorde Ret. Men de øvrige Sici-
lianer have fundet En, der skal hævne deres For-
nærmelser, du, i det du søger selv at hævne dine,
hvilket du ikke er i Stand til, mager det saa, at
ogsaa de Øvriges Fornærmelser gaae ustraffede og
uhævnede hen, og glemmer, at der ikke alene
pleier at sees paa, hvem der bør, men hvem der
ogsaa kan hævne: hos hvem begge Dele findes,
den har Fortrinet; hos hvem ikkun den ene, pleier
ikke at spørges hvad han vil, men hvad han kan
udrette. Dersom du troer, at Magt til at an-
klage bør helst betroes til den, som Verres har
mest fornærmet; hvad tænker du da, Dommerne
maa tage sig mest nær, at han har gjort dig imod,
eller at han har plaget og ødelagt Provindsen Si-
cilien? Du tilstaaer vel, tænker jeg, at dette er
baade værre, og bør af Alle tages værre op. Til-
giv altsaa, at Provindsen foretrækkes dig, naar
der skal klages, og Provindsen klager, naar den
fører Sagen som den har udkaaret til at forsvare

53) Sufør. I Orig. Monitor. See mit
lat. Lexicon under D. D.

sin Ret, hævne sine Fornærmelser, være Actor i den hele Sag *).

*) Min Søn i Kiel som jeg havde spurgt til Raads om nogle vanskelige Steder i dette Cap. har tilsendt mig denne Commentair over det hele Cap., som jeg haaber mine Læsere ikke ville fortryde paa, at jeg meddeler i hans egne Ord. "Cæcilius (med sit Tilhang) sagte i det mindste at blive sat Cicero ved Siden, som Bistand v. Subscriptor (i. e. accusator secundarius, som Ernesti i Clavis forklarer det). Nu afviser Cicero hans Paastand, i det han forstkrer, at han blandt de Venner, som han agter at tage med sig paa sin Undersøgelsesreise i Sicilien, nok skal vide at finde en Subscriptor, uden at være nødt til at tage en fra Gaden (de populo; dette populus Cæcilii har han i Forveien karakteriseret). I, bliver han ved, maae være hiertelig forlegne for Forbrydere, siden I søger at rive mig denne Verres' Process af Hænderne, da det dog ikke kan mangle Jer paa Riæltringe Processer, som stikke sig for Jer Lommeprocuratorer, naar I vil lede derefter paa Halmtorvet (columna Mania, hvor Tyve og Consorter pibskedes til Ragen). Cæcilius vilde være Subscriptor, for at see Cicero som Actor paa Tingene (som Custos). Himmel! svarer Cicero, hvormange Opsynsmænd maatte jeg have, naar jeg engang havde tilstødet dig som Subscriptor, Afgang til mine Dokumenter. Men paa den hele

17. Men maasse den Fornærmelse Verres har gjort dig, er af den Betskaffenhed, at den kun-

Snak om en custos, vil jeg kortelig svare: de got Folk skal nok lade blive (non esse commissuros), at satte mig en Bistand imod min Villie. Cæcilius var en saadan Acusator, som Verres helst maatte ønske sig. Hin grundede sin Paastand derpaa, at han som personlig fornærmet af Verres, allersnarest burde paatale Verres' Uretfærdigheder. Jeg tilstaaer, svarer Cicero, denne personlige Fornærmelse, men under den privat fornærmede Hævnens Maake tildækker du hans Forbrydelser imod hele Sicilien. Du gjør din Sag farlig, men taler intet om Sicilianernes (fordi du er bestukken, som man seer af det Foregaaende). Jeg er den, som ene skal hævne Siciliens Uret; her seer du din monitor, denne liber, det er: disse Akter, som skal dømme mellem mig og dig. Nu forstaaer man disse Ord: dum tuas injurias per te, id quod non pores &c. d. e., da Cicero var i Besiddelse af de Akter, som vidnede imod Verres, som denunceret af hele Sicilien, saa lod sig en speciel Forsøgelse mod Verres af en privat Fornærmet som Cæcilius, ikke tænke, i det Sicilianers Sag jo ogsaa var Cæcilii Sag. Thi han var selv en Sicilianer, det Cicero ofte nok lader ham høre, og hans Modstand mod Cicero, den Rømer, allerede af den Årsag mistænkelig. Nu forstaaes ogsaa det følgende: non id so-

de sætte ogsaa de Øvriges Sind i Bevægelse for din Skyld. — Ingenlunde; thi det tænker jeg, bør ogsaa tages i Betragtning, hvori Fornærmelsen bestaaer, hvad Aarsag der fremføres til Uvenffaber. Nu! saa hører det af mig; thi han skal vist aldrig fremføre det, isald han ikke har tabt al Sands.

I Lilybæum 54) er et vist Fruentimmer ved Navn Agonis, den Ericynske Venus' Frigivne 55),

lum spectari solere, qui debeat, sed etiam illud, qui possit ulcisci, d. e., du, Cæcilius! bør som privat fornærmet hævne dig, men du kan det ikke; det forbydes dig af sig selv; jeg kan det; nemlig fordi Cæcilius speciale Klage taber sig i det publicum crimen, hvortil Cicero eene var instrueret”.

54) Hvor Cæcilius var Qvæstor; den anden Siciliens Qvæstor boede i Syracus.

55) Eryr var et Bierg i Sicilien, som i Størrelse overgik alle andre Bierge paa denne Øe undtagen Ætna. Paa Toppen deraf var en Slette, og derpaa et Venus Tempel som var overmaade rigt og vel forsynet. Til denne Gudindes Dyrkelse havde forenet sig et Selskab af begge Køn som kaldte sig hendes Slaver og Slavinder, endskjønt de vare fri Folk, og bare Navn af veneri. Disse besørge hendes Guds tjeneste paa egen Bekostning, og kunde købe sig fri derfra for en vis Sum Penge, da vare de liberti og libertæ af samme Venus, hvis Trælle de tilforn havde været.

som førend denne blev Qvæstor, var meget rig og velhavende. Fra hende bortførte en af Antonius' Generaler imod hendes Villie nogle musikkyndige Trælle, som han sagde, han vilde bruge paa Flaaden. Hvorpaa hun, efter den Skik som er i Sicilien med alle Veneriske og dem som have befriet sig fra Venus' Tjeneste 56), erklærede, for at affrække denne General med Venus-Gudindens Navn og Religion, at hun, og alt hvad hendes var, tilhørte Venus.

Saa snart dette blev meldet Qvæstoren Cæcilius, den bedste og billigste Mand, lader han Agonis kalde til sig, sætter strax en Diet som skalde demme, isald hun havde sagt, at hun og hendes tilhørte Venus. Commissarierne domme hvad de burde; thi der var ingen Tvivl om, at hun havde sagt det. Han lader Konens Guds tage i Besiddelse, hende selv dommer han til Trældom, derpaa sælger han hendes Guds og indecasserer Pengene. Saaledes, imens Agonis vil redde nogle saa Trælle som Venus Tilhørende, tabte hun al sin Formue og sin Frihed ved hans Forurettelse. Verres kommer siden til Lilybæum, undersøger Tingen, misbilliger hvad der var skeet, nøder sin Qvæstor at give Konen tilbage alle de Penge han havde indløst af hendes Guds og tiltælle hende dem.

Hidindtil er det, som jeg seer I alle forundre Eder over, ikke Verres, men Q. Mucius 57).

56) Altsaa baade Trælle og Frigivne i denne Venus' Tjeneste.

57) Er Q. Mutius Scævola, Pontifex Maximus, som styrede Asien med saadan Redelighed, at naar man siden sendte Magistratspersoner til denne Provinds, anbe-

Thi hvad kunde han giøre artigere, naar han saa paa Folkets Omdømme, billigere naar han vilde lette Konens Nød, kraftigere naar han vilde tvinge sin Qvæstors Raadhed. Alt dette synes mig heiligen at fortjene Nos. Men strax ovenpaa blev han pludseligen, ligesom ved et Circæisk Bæger 58) af et Menneske til Verres: han vender tilbage til sig og sit forige Væsen og bliver den samme; thi en stor Deel af disse Penge tog han til sig, Konen gav han saa lidet som han syntes.

18. Dersom du her siger, at Verres har gjort dig imod, saa vil jeg taale det, og tilstaae det; men siger du, han har gjort dig Uret, vil jeg forsvare ham, og negte det. Hvad Forresten den Fornærmelse angaaer som skal være dig vederfaret, saa bør ingen af os hævne den alvorligere, end du selv som den skal være vederfaret. Dersom du siden har forsonet dig med ham, dersom du nogle Gange har været i hans Huus, dersom han siden har spist hos dig; hvilket vil du da helst ansees for; troløs 59), eller En som holder med begge Partier? En af Delene seer jeg, er nødvendigt, men derom vil Jeg ikke stride med dig, for mig maa du vælge hvilken du vil. Hvad? om Nar-

sagen til den Fornærmelse han skal have gjort dig, nu ikke længer har Sted 60)? hvad har du da at sige, hvorfor du bør foretrækkes, jeg vil ikke sige for mig, men for nogen? uden maaſte der, som jeg hører du vil beraabe dig paa, at du har været hans Qvæstor.

Saa, dette var en vigtig Grund, dersom du streb med mig om, hvem af os der helst burde være hans Ven; men naar der strides om, at vise sig som hans Uven, saa er det latterligt at mene, at Grunden til noiere Forbindelse bør ansees som en retmæssig Aarsag til at føre ham en farlig Process paa Halsen. Thi om du havde faaet nok saa mange Fornærmelser af din Prætor, saa vilde du indlægge dig større Nos, ved at bære dem, end ved at hævne dem. Men da der i hans Liv ikke forekommer nogen rosvoerdigere Handling end den som du kalder Fornærmelse; skulde da disse Herrer dømme, at den Aarsag som de ikke engang hos en anden 61) vilde billige, skulde hos dig synes retmæssig til at krænke Subordinationsbaandet? Thi om du end har lidt den største Fornærmelse af ham, kan du dog ikke, efterdi du har været hans Qvæstor, anklage ham uden al Debreidelse; men har

salede man dem offentlig at følge hans Monſter; til hans Hærs indsatte Afſtæderne en Fæst som de kaldte *Mucia* (Plur.)

58) Det Dager hvorved *Circe*, efter *Homers* Beretning, forvandlede *Ulyſſes*' Staldbrødre til Sviin.

59) Troløs, naar du nemlig angriber som din Fiende den du siden har forsonet dig med.

60) Han vil paa en forblømmet Maade — thi bevise det kunde han ikke — give Dømmerne at forstaae, at *Cæcilius* under Haanden havde faaet saa mange Penge igien af *Verres*, som den Sum kunde være, han havde nødt ham at give tilbage til *Adonis*.

61) Hos en anden, nemlig *Qvæstor*, paa hvis Person og Embede der intet var at udsætte.

han ingen Uret gjort dig, kan du ikke anklage ham uden Oniſtab. Da Fornærmelsen alſaa er uſiſker, tænker du, der er nogen af diſſe Herrer, der ikke heller vil, du ſkal gaae af Netten uden Bebreidſe 62), end ſom en ond Mand?

19. Men betragt, hvad Forſkiel der er imellem min og din Mening. Du, endſkiønt du i alle Ting er mig underlegen 63), formener at du for denne ene Tings Skyld bør foretrakkes mig, fordi du har været hans Qvaſtor: jeg, om du i alle andre Ting var mig overlegen, vilde formene, at du for denne ene Aarsag burde afviſes ſom Klager. Thi ſaaledes have vi annammet af vere Fædre, at en Prætor bør være ſin Qvaſtor i Fæders Sted, at der ikke kan findes nogen enten retmæssigere, eller vigtigere Aarsag til den næſte Forening, end Forbindelſe ſom Loddet, ſom Provindſen, ſom Pligt, ſom ſelfſkab i offentlig Embede knytter. Om du derfor endog med Rette kunde anklage ham, ſaa kunde du dog ikke, da han havde været anſeet af dig ſom en Fader, gjøre det uden at overtræde et Varns Pligt. Men da du nu, foruden det at du ikke er bleven fornærmet af ham, bereder dig paa at føre din Prætor i Fare, ſaa maa du nødvendigſen bekiende, at du ſtræber at yppe ham en uretſfærdig og uſiærlig Krig. Thi for hint Qvaſtors Skyld bør du beſlitte dig paa at gjøre Rede for, hvorledes du ſom har været hans Qvaſtor,

kan komme til at anklage ham; men du bør for den ſamme Sags Skyld ikke forlange, at Klagen overdrages dig ſeem for Andre.

Der har næſten aldrig været Spørgsmaal om, hvem der ſkulde anklage, at jo den der havde været Qvaſtor, var bleven afviſt. Derfor ſik hverken L. Philo Lov at ſagſege L. Servilius eller Aur. Scaurus at ſøge L. Glaccus, eller En. Pompejus 64) at ſøge Tit. Albutius. Ingen af diſſe blev afviſt for Uværdighed, men man vilde ikke, at Lyſt til at overtræde Collegialforbindelſe ſkulde ſaae Kraft ved Dommernes Myndighed. Den omtalte En. Pompejus havde ſamme Strid med C. Julius ſom jeg med dig. Thi han havde været Albutius' Qvaſtor, ligesom du Verres'. Julius var bemyndiget til at klage, derved at ligesom jeg nu ombedet af Sicilianerne, ſaa havde han paataget ſig Klagen eſter Sarderens Begiæring. Altid har denne Grund gieldet meſt, altid har dette været den ſmukkeſte Aarsag til at klage, naar man for Vundtsforvante, for en Provindſes Velfærd, for fremmede Nationers Fordele underkaſtede ſig Fiendſkaber, udsatte ſig Farer, anvendte Tieneste, Glid, Meie.

20. Thi derſom deres Grund er antagelig, ſom ville havne egne Fornærmelſer, omendſkiønt de deri tilfredſtille deres egen Forbitrelſe, ikke ſee paa Statens Fordele: hvor meget ſmukkere er den Grund, der ikke bør ſynes alene antagelig, men ogſaa at fortiene Tak, naar man uden ſelv at have lidt nogen Fornærmelſe, reres af det romerſke Folks Vundtsforvandters og Benneres Corrig og

62) Uden Bebreidſe, d. e., uden at have ſaaet Lov til at anklage din Qvaſtor, hvilket kun vilde volde dig Bebreidſe.

63) Underlæggen — jeg vover dette Ord for det modsatte Ords Skyld.

64) En. Pompejus med T. Inavn Strabo Fader til Pompejus den Store.

Forurettelser? Der var nylig den meget brave og rebellige Mand L. Piso, som forlangte at lægge Sag an imod P. Gabinus, hvilket ogsaa N. Tacellus begjærede, og foregav, at han havde gamle Fiendskaber, som han alt for længe siden havde indladt sig i at hævne. Her gjaldt dels Pisos Myndighed og Værdighed meget; dels var hans Sag den retsfærdigste, fordi Achæerne 65) havde valgt ham til deres Sagfører. Thi da Loven om uretsfærdig Oppebørsel er gjort for at beskytte det romerske Folks Bundsforvanter og Venner, saa er det ubilligt, at den ikke holdes for den dueligste til at paadrive Loven, som Bundsforvanterne helst have villet, fulde føre deres Sag og forsvare deres Bælfærd.

Vor ikke det som roses mest naar det omtales, ogsaa synes bifaldsværdigt og billigt? Hvilken Tale er da smukkere, hvilken herligere: Jeg har anklaget den, hvis Dvæstør jeg havde været, med hvem Loddet og Forsædres Vis, med hvem Guders og Menneskers Dom havde forbundet mig? — eller denne: Jeg har anklaget efter Altiæredes og Venners Begjæring, jeg er udvalgt af hele Provindsen til at forsvare dens Rettigheder og Formue? Kan nogen tvivle om, at det er smukkere at anklage for deres Skyld hos hvem du har været Dvæstør, end at anklage den hvis Dvæstør du har været? De største Mand i vor Stad, i dens bedste Tider, ansaae det for den største Væere og anstændigste Forretning for sig, at afværge Fornærmelser fra Venner og Ellenter, fra fremmede Nationer som vare i det romerske Folks

Skyld, og forsvare deres Eiendomme. Sin M. Cato, den Vise, en meget stor og klog Mand, have vi hørt, har underkastet sig svære Fiendskaber for de Spaniers Skyld hos hvilke han havde været Consul. Nys 66) vide vi at En. Demitius har lagt Sag an imod D. Silanus for en eneste Mands Fornærmelser, Uegritomars, som havde været hans Faders Ven og Fortrolige.

21. Heller ikke har nogen Ting gjort større Indtryk paa flette Mennesker, end denne Forsædrenes Skik, som efter et langt Mellemrum er bleven optaget igien og fornyet: at man har bragt Bundsforvantes Klager til en ikke den uvirksomste 67) Mand, som med Redelighed og Flid syntes at kunne forsvare deres Bælfærd hvis Sag han havde paataget sig. Dette frygte disse Folk, det gjorde dem forlegne, det see de ikke gierne indføres; eller naar det har været indført, at det fornyes og optages igien; de tænke at dersom denne Skik lidt efter lidt griber om sig, saa vil Love og Rettergang blive forvaltede af de smukkeste Folk og tapreste Mænd, ikke af uerfarne unge Dreng, eller saadanne Vendekeaber 68) som denne.

66) Nys. Nemlig for 30 Aar siden.

67) Ikke den uvirksomste Mand. Da man naturligvis maatte falde paa at troe, at han skildrede sig selv, saa har han besittet sig paa at udtrykke sig med største Beskedenhed, saasom en ikke uvirksom Mand, syntes at kunne: Redelighed og Flid, hvilke Dyder man er villigere at tilstaae Folk, end Vittighed og Forstand.

68) 3 Drig, quadruplatores, som tage Pengene af begge Parter.

65) Hvilken Provinds P. Gabinus havde administreret.

Denne Bane og Betsagt havde' vore Fædre og Forfædre ingen Haarsag at fortryde, den Gang da P. Lentulus, han som var Raadets Første (69), lagde en Klage an imod M. Aquilius, som var underkrevet af C. Atilius Rufus; eller da P. Africanus, en af de ved Dyd, Velstand, Ære, Vedtæfter, hæderligste Mænd, kaldte L. Cotta for Domstolen. Med Nette blomstrede den Gang det romerske Folks Navn, med Nette var denne Regierings Auctoritet og Stadens Høihed i Anseelse. Ingen fandt det underligt hos den omtalte Africanus, hvad disse, fordi de ikke gierne see det, lade som de finde underligt hos mig, der har kun faa Kræfter og Evner imod ham. "Hvad tænker det Menneske? vil han sætte sig i Anseelse som Klager, der tilforn var vant til at forsvare? nu allerhelst i den Alder, da han søger Ædlværdigheden?" — Ja, jeg mener, at det ei alene sommer min, men en langt høiere Alder, og den ærefuldeste Hæderspost, baade at anklage slette Folk, og at forsvare nedtrykte og elendige. Og i Sandhed, enten er dette Middelet til at hielpe en syg og næsten fortvivlet Stat, og at redde de ved nogle Gaa's Feil og Laster fordærvede og besudlede Domstole, naar de ærbareste, redeligste og aarvaageste Mænd give sig af med at forsvare Lovene og at sætte Domstolene i Anseelse; eller dersom dette ikke engang kan gavne, saa vil der aldrig findes noget Middel imod disse saa mange Uleiligheder. Ingen større Lykke for Staten, end at de der anklage

Andre, ere ikke i mindre Frygt for deres egen Ros, Hæder og Rygte, end de der anklages, for at tabe deres borgerlige Fordele og Eiendomme. Derfor have de stedse været de aarvaageste og arbeidsomste Anklagere, som have troet, at de selv vilde sætte deres gode Navn og Rygte i Bove.

22. Derfor bør I antage dette, Dommere, at Cæcilius, som man aldrig har haft nogen Tanke om, og som heller ikke i denne Sag vil opvække nogen Forventning, som hverken bekymrer sig om at vedligeholde nogen tilforn samlet Reputation eller at bestyrke noget Haab om den øvrige Tid (70) — at han ikke vil føre denne Sag alt for alvorlig, alt for omhyggelig, alt for paapassende. Thi han har intet at tabe ved at løbe an, og om han stiller sig fra Sagen paa den sletteste og skændigste Maade, skal han ikke savne noget af sine gamle Prydelser (71).

Fra mig har det romerske Folk mange Gidseler, hvilke jeg paa alle Maader bør sege for at beholde, beskytte, bekræfte og vinde paa nye. Det har den Ærespost jeg søger, det har det Haab jeg

70) At bestyrke noget Haab om den øvrige Tid, d. e. som ikke kan have noget i Bente for Fremtiden (saasom anseelige Æresposter) der skulde kunne gjøre, at han ved en med Tid og Eftertryk anstillet Klage maatte forebygge, at han intet tabte af sit Haab for Eftertiden.

71) Prydelser kalder han Hædersposter eller andre hæderfulde Devis, han kan have annammet for Belgior. Af saadanne kan han ikke savne nogen, fordi han har ingen.

69) Han kaldtes princeps senatus, en Titel som den Raadsherre beholdt, der, naar Censor optraadte de nye Raadsherrer, blev først (princeps) nævnet af ham.

har i Sigte, det har min, ved megen Oved, Moie og Mattevaaagen samlede Reputa- tion; saa at, naar jeg i denne Sag viser min Tieneste og Glid til det romerske Folks Fornøielse, vil det in- tet have imod, at jeg behøfder de Fordele jeg har nævnet, hele og holdne: løber jeg nok saa lidet an og snubler, vil jeg paa engang tabe Alt hvad jeg stykkevis og i lang Tid har samlet. Det bli- ver derfor Eders Sag Dommere, at vælge den, som I troe, best kan være denne vigtige Sag og Proces ved Trofskab, Glid, Overlæg og Anseelse voren. Dersom I foredrage Q. Caelius for mig, vil jeg ikke ansee mig for at være overvunden af ham i Bærdighed: men seer til, at det romerske Folk ikke skal troe, at saa anstændig, saa alvorlig og omhyggelig en Klage hverken har anstaaet Eder, eller anstaaer Eders Stand 72).

72) Raadsherrestanden, som paa denne Tid havde Domstolene i Besiddelse, men som ved at domme til Undest for de Rige og Adelige havde gjort sig forhadet hos alle retfærdige Folk og opvakt det Ønske, at Domstolene maatte som tilforn besættes af Riddere og Raadsherrer.

IV.

Junii Kvartalets juridiske Examen.

Theoretisk Prøve.

Latinsk.

Den 12 Junii.

Carsten Friis. Laudab.

Wilhelm August Uldall. Laudab.

Poul Edvard Rasmussen. Laudab.

Den 19de.

Poul Friderich Michael Helgen. Laudab.

Evend Brun Juul. Laudab.

Den 20de.

Gottlieb Vermund Heinrich. Non contemn.

Edvard Hagerup. Haud illaud.

Otto Christian Heggelund. Laudab.

Dansk.

Den 22de Junii.

Christian Petersen. Beqvem.

Hans Julius Fæster. Beqvem.

Christen Asp. Beqvem.

Julius Friderich Steenberg. Beqvem.

Den 26de.

John Johnsen. Ei Ubeqvem.

Leonhard Christian Borchgreving. Ei Ubeqvem.

Rasmus Rasmussen. Beqvem.

Christian Pedersen Faaborg. Beqvem.

Den 27de.

Baron John de Bretton. Beqvem.

Henrich Henningsen Kierulf. Beqvem.

Phillip Bruhn. Ei Ubeqvem.

Michael Hopp. Ei Ubeqvem.

Den 29de.

Peter Ottesen. Ei Ubeqvem.

Jørgen Hansen Bager. Ei Ubeqvem.

Ebenezer Thorstensen. Ei Ubeqvem.

Johan Jørgen Stadager. Beqvem.

Praktisk Prøve.

Den 4de Julii.

Poul Edvard Rasmussen. Laudab.

Evend Brun Juul. Laudab.

Poul Fr. Michael Helgen. Haud illaud.

Christian Petersen. Vel.

Christen Asp. Vel.

Julius Friderich Steenberg. Vel.

Henrich Henningsen Kierulf. Vel.

Hans Julius Røster. Temmelig Vel.

Jørgen Hansen Bager. Temmelig Vel.

Den 7de Julii.

Carsten Friis. Laudab.

Andreas Nagesen. Laudab.

Johan Andreas Lund. Laudab.

Claudius Thomsen. Haud illaud.

Leonhard Christian Borchgreving. Temmelig Vel.

Johann Johansen. Temmelig Vel.

Christen Pedersen Gaaborg. Temmelig Vel.

Friderich Hansen. Vel.

Johan Japhet Schyø. Temmelig Vel.

Peter Ottesen. Vel.

Ebenezer Thorstensen. Temmelig Vel.

Johan Jørgen Stadager. Temmelig Vel.

V.

Theologisk Embeds-Examen i Julii

Maaaned 1801.

Den 10de.

Petrus Nyborg Hesselberg, født i Bragnes i Aggershuus Stift 1777. Laudab.

Erasmus Leerbeck, født i Røestilde 1776. Haud illaud.

Christianus Fridericus Ploug, født i Eolding 1776 (de quo vid. Protocoll. a. d. 23 Januarii h. a.) Non contemn.

Den 13de.

Henricus Hermanstorff, født i Christiania 1778. Laudab.

Andreas Georgius Fischer Vastrup, født i Narhuus Stift 1778. Laudab.

Joannes Henricus Truschler Hancf, født nær ved Christiania 1776. Non contemn.

Den 14de.

Ernestus Carolus Fridericus Hoff, født i Kiøbenhavn 1782. Haud illaud.

Joannes Fridericus Scabye, født i Landsbyen Errindlew i Volland 1775. Non contemn.

Den 16de.

Christianus Fridericus Ludovicus Friis, født i Landsbyen Harrested i Fyens Stift 1774. Haud illaud.

Joannes Christianus Møldal, født i Woss Præstegaard i Bergens Stift 1770. Haud illaud.

Den 17de.

Olaus Christianus Cortsen, født paa Landgodsæt Linderum i Nalborg Stift 1773. Laudab.

Nicolaus Ludovicus Christianus Venhø, født i Kiøbenhavn 1780. Laudab.

Janus Aars, født i Christiania 1778. Laudab.

Den 20de.

Matthias Kragh, født i Fridericia 1777. Haud illaud.

Joannes Garman, født i Falvig Præstegaard i Trondhiems Stift 1780. Laudab.

Den 21de.

Georgius Jørgensen, født i Eolding 1778. Laudabilis.

Jacobus Thomsen, født i Hertumdømmet Elesvig 1777. Laudab.

Den 23de.

Nicolaus Severinus Rosenkilde, født i Kirkebyen Bive i Viborg Stift 1777. Haud illaud.

Janne Dons Raarsberg, født i Aarhus 1779.

Non contemn.

Severinus Breder, født i Bergen 1778. Laudabilis.

In fidem protocolli

N. J. Brücker.

VI.

Anmeldelse af en nye Udgave i Tyskland af de gamle Klassiker.

Boghandler Gösche i Leipzig, som skal eie et af de fuldkomneste Bogtrykker-Officiner i Tyskland, og selv være en Mand af den smagsfuldeste, liberaleste og af sand Patriotismus besjælede Tankemaade, har allerede over for 3 Aar siden ladet bekiendtgjøre, at han vilde udgive en Række eller Folge af de gamle Klassikere, og først de romerske, i de correcteste Tekster, med de hensigtsmæssigste Anmærkninger, og i den eleganteste Tryk. Noterne skulle dog for den største Deel have Hensigt til at bedømme og forsvare de i Teksten valgte Læsemaader, og udgives for sig selv. Enkelte Ords Forklaring og hvad mere der henføres til Interpretation, anseer man for overflødig for de Læsere hvis Tare man har haft til Hensigt ved dette Institut; man hjælper kun paa Textens Forstaaelighed ved passende Indledninger, Indholdsangivelser, ogsaa ved en paa den høiere Kritiks Grundsætninger bygget Bedømmelse af enhver Skribents individuelle Karakter, Mand og Maneer. Men Noterne leveres i et Bind for sig selv og sættes ikke under Teksten.

Bestyrelsen over dette hele Foretagende havde Oberconsistorialraad Wöttiger i Weimar paa-

taget sig, fra hvem ogsaa den første Bekiendtgjærelse derom i Intelligentsbladet til alg. Literatur-Zeitung for 3 Aar siden strev sig. Men da denne Mand ved en Mængde egne Arbejder og Forretninger er bleven forhindret fra at vedblive Bestyrelsen uden dog at fravige sig at medvirke til Institutets Fuldsørelse; saa er Hovedbestyrelsen overdraget til Prof. Eichstädt i Jena, som ved et nyt Program under 28 Novbr. 1800 har igien taget Hr. Wöttigers Bekiendtgjærelse, og indbudet enhver som søler Lyst og Kald hos sig til at paatage sig nogen Deel af det Hele, at indlade sig i Brevverling med ham derom.

Af enhver Klassiker skal udkomme to Udgaver af forskiellig Tryk og Format: en i Median Octav paa Bellinpapir, omtrent i Format og Tryk som den Drunkiske Virgilius, en anden med mindre Tryk i Lommeformat, dels paa samme Papir, dels paa hvidt Trykpapir, den sidste bestemt til de fattigere og Skolernes Brug. Til de elegante Udgaver skulle ogsaa komme Prydelser af Kobberstik og Tegninger af tyske Kunstnere i og udenfor Italien. Bindene med Noter trykkes blot for hine større Udgaver i Medianoctav; men Indledninger, Indholdsangivelser og de fornødne Opløsninger af vanskelige Steder komme ogsaa usforkortede og usforandrede til i de smaa Udgaver i Lommeformat. Forresten forstikres den største Omsorg for Trykkens Feilfrihed i begge Udgaver.

Jeg haaber, jeg tør gjøre mig Regning paa, at det vil være Elskere af Landsmænds Fortienester og af Fædrenelandets Ære, kiært at erfare, at min Son Prof. Torkel Baden i Kiel er gaaet ind i dette Institut som Medarbejder, og har ved Hr. Prof. Eichstädts Meissemhandling overladt sin Seneca Tragicus til bemeldte Hr. Boghandler

Gjæfke, som har tilbudet ham saa anseendigt et Honorarium, at han er i Færd med at indgaæ en formelig Contract med ham, hvorved han forbin- der sig til at levere ham til sit Institut ikke alene en correct Text af Seneca, men ogsaa sin hele kritiske Apparat, som bliver trykt for sig selv uden Text. En Deel deraf skal leveres til Nytaar 1803, en Deel til Paaske 1804.

VII.

* * *

I Anledning af et i denne Journals 1ste Hefte for 1800 indført Kongl. allernaadigst Rescript til Consistorium, hvorved befales, at der ved Besættelsen af de philologiske Pladser paa Collegierne og Uddeling af de philologiske Stipendier, bør især tages Hensyn paa det philologiske Seminariums Alummer, ere de nærværende Patroner for Ehlersens Collegium indkomne med følgende Forespørgsel:

Til Consistorium!

Først for gandske nyelig er os — ved Tilfælde som ikke interessere Consistorium — kommen til Sigte et Kongeligt allernaadigst Rescript af 24 Januarii f. A., som befaler Consistorium, ved Besættelsen af de philologiske Pladser paa Collegierne, især at tage Hensyn paa Seminariets Alummer.

Endskjant vi nu ingensunde tvivle paa, at Consistorium jo af sig selv skønner, at denne Befaling ikke kan strække sig til andre Collegier end dem hvis Besættelse afhangt af Consistorium, og altsaa ikke vedkommer Ehlersens Collegium, hvis Alumni udværges, efter Forslag til Consistorium,

af os som fundatorum nærmeste Blodsforvandte og i denne Qvalitet af Consistorium selv erkjendte som p. t. nærmest berettigede til at foreslaae og indlægge saavel de philologiske som andre Videnskabers Alumni: Saa have vi dog, for med desto større Tryghed at kunne gjøre vore Forslag til Pladsernes Besættelse, ikke vilde undlade at ytre for Consistorium vor Mening om dette Kongelige Rescript, hvilken vi ikke tvivle paa, er den samme som dette ærede Collegiums. Derhos vi dog ikke være os ved, meget mere gjøre os det til en selvwillig Pligt, naar philologiske Pladse paa Ehlersens Collegium ere ledige, og ikke Hensyn til Fundatorum Familie, eller andre Betragtninger kunde have bestemt os for en anden duelig Competent, da at foreslaae saadanne Candidater, som af Seminariets Foresatte maatte anbefales os som de dueligste til at opfylde Stiftelsens Hensigt.

Kiøbenhavn den 20 Januari 1801.

Löwenörn. Jac. Baden.

Da Consistorium under 12 Febr. næstefter tilkiendegav ovennævnte Patroner, at det ikke kunde ansee sig besøiet til at handle anderledes i Hensigt til Ehlersens Collegium end til de andre Collegier; saa tilskreve de det Kongl. danske Cancellie under 19de f. M. saaledes:

Underdanigst p. M.

I Anledning af det Kongl. allernaadigste Rescript til Rector og Professores ved Kiøbenhavns Universitet de dato 24de Jan. 1800, have vi tilskrevet Consistorium saaledes som vedlagte Copie ndviser; men da vi af Sammes ligeledes herved følgende Svar under 12 Febr. d. A. erfare: at Consistorium ikke ansee sig besøiet til at handle anderledes i Hensigt til Ehlersens Collegium, end

til de andre Collegier ved Akademiet, saa finde vi fornødent til vore formentlige Rettigheders Beholdelse underdanigst at forestille for det Kongelige danske Cancellie:

1. At da Ehlersens Collegium er det eneste af Collegierne ved Universitet der ikke staaer under Consistoriets Denominations Ret; men at denne Ret som enhver anden arvet Eiendomsret tilhører os som Fundatorum nu levende nærmeste Blodsforvandrete; saa troe vi, naar Cancelliet bliver oplyst om denne Omstændighed, at Samme da Selv vil ansee dette Collegium udelukket fra ovennævnte allerhøjeste Befaling.

2. Da dette Kongelige allernaadigste Rescript blot er til Rector og Professores ved Kiøbenhavns Universitet, hvis Denominationsret, som ovenfor er viist, ikke strækker sig til dette Collegium, men tilhører os som private Mand, saa bør vi ikke antage, at herved skulde kunne udledes nogen Hensigt til at gjøre et Indgreb eller Indfrænkning i vore retmæssige Besiddelser.

Efter saaledes underdanigst at have forestillet disse saa talende og indlysende Grunde for vores fri Disposition over Denominationen til Ehlersens Collegium, drage vi aldeles ikke i Tvivl, at det Kongelige danske Cancellie kunde være af nogen anden Mening, hvorom vi udbede os et behageligt Svar.

Vi vilde i øvrigt ikke unblade at give Cancelliet det samme Bøste, som vi have tilsagt Consistorium, at naar ingen af Familien eller udmærkede duelige Subjecter have meldet sig til de ledige philologiske Pladser, da at tage vedkommende Se-

minariets Foresattes Ubefaling i fortrinlig Betragtning.

Kiøbenhavn den 19 Febr. 1801.

underdanigst.

Löwenörn. Jac. Baden.

Til

Det høi Kongelige danske Cancellie.

Derpaa fulgte Cancelliets endelige Resolution saaledes lydende:

P. M.

Under 19de Febr. sidstleden har Hr. Commandeur-Capitain og Hr. Professor forespurgt: om det Kongl. Rescript af 24 Jan. f. A. til Rector og Professorer ved Kiøbenhavns Universitet, betræffende: at der, ved Besættelsen af de philologiske Pladser paa Collegierne, og ved Uddelingen af de philologiske Stipendier, især skulde tages Hensyn paa det pædagogiske Seminariums Alumnier, ogsaa er gjældende for Ehlersens Collegium. Til Svar herpaa skulde Man ikke unblade herved tienslignst at melde: at, da Rescriptet ikke gjør nogen Undtagelse i Hensigt til Ehlersens Collegium, og Universitetets Fundats Cap. 6. §. 2, No. 10, i Henseende til de Stipendier, hvor Familier har Denominationsrettighed, foreskriver samme Omgang, som med andre Stipendier, ligesom Hans Majestæt ogsaa er fuldkommen berettiget til at befale, hvorledes de Subjecter skulde være qualificerede, som fortrinligviis med Stipendier skulde understøttes, saa vil bemeldte Kongelige Rescript ogsaa blive at anvende, som Regel, ved Pladsernes Besættelse paa Ehlersens Collegium, naar ved indtruffen Vacance ingen af Familien, der

efter Fundatsen, frem for alle andre er berettiget til dette Stipendium, melder sig.

Det Kongelige danske Cancellie,

den 2 Maj 1801.

Moltke.

Colbiörnfen, Reiersen, Feddersen, Cold.
Monrad.

Lange.

Til

Hr. Commandeur Capitain Löwenörn.

og

Hr. Professor Jacob Baden.

VIII.

Forberedelses-Examen.

Torsdagen den 25 Juni 1081 fremstillede sig til Forberedelses-Examen for Jurister Conrad Looft, som erholdt Characteren: admissus.

Den 15de Juli s. A. til samme Examen Johan de Windt Schmalz, som ligeledes erholdt Characteren Admissus.

Den 5te August s. A. fremstillede sig til samme Examen Baron Adam Ditlev Wedell, som blev erkiendt admissus cum laude.

IX.

Magister-Promotion.

Den 21de August d. A. forsparede Hr. Hans Bøchman Melchior, Lærer i Mathematik og Physik ved Herlufsholms Skole, tilligemed sin Respondent B. C. L. Møller, for at erlange den

høieste Værdighed i Philosophien, sin Disputats: comparatio inter commoda atque incommoda educationis publicæ & privatæ, og blev derefter offentlig proclameret Magister artium & philosophiæ doctor.

X.

Extract af et Brev fra Professor Gamburg som Ephorus for Legatum Scheelianum til Kherre Scheel som Patron for samme Legat.

Da Legati Capital saa anseeligen er voren, nemlig til mere end 34.000 Rdlr. Courant, giver jeg mig den Frihed at bødigt at foreslaae, at Alumnorum ordinariorum Antal for Fremtiden maa foreges, paa det at flere af de dertil Indfrevne kan komme til at nyde godt deraf. For 1705 var Alumnorum Antal ifkun 10, men i det Aar samtykkede daværende Patron Etatsraad Scheel, Ephori Justitsraad Windings Forslag, at samme maatte foreges til 20, paa Grund af at Legatets Capital allerede var stegen fra 9000 Rb. til 18400 Rdlr. Species. I Forhold til Capitalet nuværende Størrelse, troer jeg at Antallet vel kunde foreges til 30. Der vilde endda blive omtrent 200 Rdlr. til aarlig Understøttelse for særdeles Trængende, eller til det saa kaldte extra-ordinaire Stipendium.

Svar.

Til at bødigt Siensvar paa Deres Høiædle og Velbyrdigheds arede af 12 Juni d. A. fulde jeg ikke ublade at forsikre, jeg gierne giver mit Vi-

sald, at Alumnorum ordinariorum Antal forøges til 30, især da Capitalens Forøgelse tilføjer det, og for nærværende Tid anvendes saa meget til det extraordinaire-scheelske Stipendium.

J Henseende til det der anvendes til Disputantes, indstilles til Deres og de andre Hrr. Professors bedre Overveie, om samme kunde gives til den Studiosus som skrev den bedste Afhandling i det theologiske eller filosofiske Fag paa Latin. Findes samme saa vel skrevet, at den fortiente at trykkes, maa Omkostningerne udredes af de scheelske Stipendiers Fonds Renter, om end i dette Aar Stipendiarii extraordinarii deres Antal skulde indskrænkes, som nærmere vil komme an paa de Hrr. Professores Vedkommelse.

Til Slutning skulde jeg udbede mig den Godhed at overlægge med de øvrige Hrr. Professorer en Maade hvorledes man skulde kunne komme efter, om nogle af de som ere indskrevne til det ordinære Scheelske Stipendium ere døde, eller have forladt det Forsæt at studere, da ingen Anmeldelse om saadant hverken til mig eller Ephorus bliver givet.

Slagelse, den 25 Juni 1801.

Scheel.

XI.

Kongelige Rescripter og Cancellie-Breve.

Kongelig Rescript af 7de November 1800 saaledes lydende: Vi Christlan den Syvende ic. give Eder hermed tilkiende, at Vi allernaadigst have fundet for godt at udnavne, ligesom Vi og herved udnavne og befatte os elskelig Regiments Chirurg og Professor Michael Skielderup, som har de

udi Indfødsretten fastsatte Egenstaber, til at være det medicinske Facultets Adjunct for Anatomien og Physiologien, med Behold af hans Professor Løn, samt ligeledes Os elskelig Doctor Medicinæ Ole Hieronymus Münster og Magister Hans Christian Ørsted, som ogsaa have de udi Indfødsretten fastsatte Egenstaber, til at være bemeldte medicinske Facultets Adjuncter begge uden Løn, den første for Physik med speciel Anvendelse paa Lægekunsten og hvad Fag ham ellers af Universitetets Patron maatte overdrages, den anden for materia medica og Pharmaceutik.

J øvrigt forbeholde Vi os nærmere at bestemme Adjuncternes Stilling til Professorerne, og i hvad Forhold de skulde tage Deel i disses Embeds Forretninger. Derefter J Eder ic.

Det danske Cancellies P. M. af 17te Februar 1801 til Consistorium: Da det i alle Henseender befindes at være passende, samt overensstemmende med god Orden, og med Universitets Patronats Værdighed, at saavel Consistoriets som de enkelte Faculteters Betænkninger og Erklæringer indsendes hertil igiennem Patronatet; saa skulde man tjenstligst anmode De Herrer Rector og Professorer, behageligen at ville, i Overensstemmelse dermed, see det fornødne for Fremtiden fra deres Side tagtaget, ligesom man ogsaa derom i Dag har tilskrevet H. D. Hertugen af Augustenborg.

Det Kongl. danske Cancellies Skrivelse af 28 Marti 1801 saaledes lydende: Hans Kongl. Majestæt har under Gaars Dato behaget allernaadigst at resolvere saaledes:

”Da de academiske Borgere ved Kiebenhavns Universitet have yttret det Ønske at tage under nærværende Omstændigheder virk-

som Deel i Stadens Forsvar, og ere endvidere dertil opfordrede af Vor Elfselige Son, Hans Kongelige Hsighed Kronprindsen, saa ville Vi, ikke allene aller-naadigst befale at disse kiække unge Mænd udgiøre et særskilt Korps bestemt til Stadens Varn, som skal kaldes:

Kronprindsens Liv-Corps
og anføres af Vor Overhofmarscal Kammerherre Hauch, som Vi til Commandor for samme allernaadigst have udnævnt, men Vi ville ogsaa tilstaae dem, saa længe denne Forsvars Indretning vedvarer og indtil den nu truende Fare ophører, den Ammunition og de Waaben, som de behøve for at virke med Kraft og Held; og en Fane med Indskrift:

Videnskabers Dyrkere
for

Kongen og Staden.

"I øvrigt kan Commandoren efter Overlæg med Dr. theologiae Professor Moldenhaver, General-Auditor Nørregaard, Professor Bang og Justitsraad Bugge indkomme med nærmere Forslag angaaende Corpsets Organisation og videre som han til at fremme Indretningens Formaal maatte ansee for gavnligt".

I at meddele De Herrer Rector og Professorer denne allerhøieste Resolution til behagelig Efterretning, skulle man tillige tjenstligst anmode de i samme benævnte Professorer at ville sammentræde med Overhofmarscal Hauch for med ham at overlægge det i denne Sag videre fornødne.

Ved Skrivelse til Universitetets Rector af 22 April har H. H. D. Patronen tilmeldt Uni-

versitet: at Hans Majestæt under samme Datum havde udnævnt Rector B. Thorkelius til Rector i det græske Sprog ved Universitetet.

Den Kongelige Befalling er udstædt under 8de Maj d. A. og lyder paa, at Rector i det græske Sprog ved Københavns Universitet, skal, indtil Hans Majestæt anderledes befaler, paatage sig Professoris lingvæ græcæ partes ved Examen artium & philologico.

"Instrux for Københavns Universitets Consistorium.

Christian den Syvende 10. Vor synderlig Bevaagenhed! Da Vi med Hensyn til de i Københavns Universitets Consistorio forekommende Sagers Behandling og Afgjørelse, have anseet det gavnligt og nødvendigt, at bemeldte Consistorii Medlemmer vorde forsynede med en saadan Instrux, som indeholder de i denne Henseende fornødne Bestemmelser: Saa give Vi Eder hermed tilkiende, at Vi, i Anledning deraf, allernaadigst ville have anordnet og fastsat følgende:

I. §.

Consistorium skal, som hidindtil, bestaae af Professores ordinarii og dets Secretarius, imellem hvilke Universitetets Rector haver Forsædet, og følgerigen tilkommer, i de tagende Beslutninger, tvende Stemmer, naar Stemmerne ere lige.

2 §.

Consistorium skal ei være berettiget til at tage nogen Beslutning betræffende Consistorialsager, med mindre Rector, Referendarius, Decani i alle Faculteter, een af Inspectores qvæsturæ og Secretarius Consistorii der ere tilstede; da disse

Professorers Nærværelse er nødvendig til at udgløre Senatus academicus ved Kjöbenhavns Universitet.

Skulde nogen af bemeldte Professorer have lovligt Forfald, bør han formaae En af sine Colleger i Consistorio, som ikke ex officio der bør at være tilstede, til at møde i hans Sted, paa det at Consistorium ei, formedelft hans Udeblivelse skal vorde udsat.

3 §.

Consistorium bør holdes i det mindste hver tredie Onsdag, om Formiddagen Kl. 11 Elet. Men skulle en eller anden Sag af Bigtighed fordrø hastig Afgjørelse, skal Rector være berettiget til at foranstalte et extraordinairt Consistorial-Møde.

Til ethvert, saavel ordinairt som extraordinairt Consistorial-Møde, lader Rector samtlige Consistoriales betimeligen tilfige ved Universitetets Famulus, eller saa kaldede Pedel.

4 §.

Som Rector er den, der bestyrer Consistorialsagernes ordentlige Gang, saa modtager og han alene de Sager som tilstilles Consistorium.

5 §.

Naar Rector haver modtaget en Sag, skal han tegne paa samme, ikke alene det Nummer, som viser Ordenen, hvorudi Sagen, i Relation til de andre Sager, i Consistorio vil blive at foretage, men endog Dagen paa hvilken Sagen til ham er indkommen.

6 §.

Rector tilstiller, uden Ophold, Secretario Consistorii de indkomne Sager, paa det denne kan faa dem fuldstændigen ekstraherede i Proto-

collen udi den Orden, som de af Rector paategnede Nummere tilkiendegive.

7 §.

Skulle Rector ved een eller anden Sags Giennemlæsning, formene, at nogens Erklæring eller Betænkning giordes fornøden, førend Sagen i Protocollen ekstraheredes, haver han at anmode Vedkommende om saadan deres Erklæring eller Betænkning, hvilken derefter vedlægges Sagen og tilligemed samme ekstraheres udi Protocollen.

8 §.

Naar Sagerne af Secretario udi Protocollen ere ekstraherede, sættes de af Rector udi Circulation imellem samtlige Consistoriales, af hvilke Ingen maa opholde et Circulaire længere hos sig end een Dag i det høieste; og haver enhver Consistorialis i saa Henseende altid at paategne det ham tilstillede Circulaire Dagen og Tiden, naar samme af ham er modtaget og naar fra ham afgaaet.

Med ethvert Circulaire skal, foruden Sagernes Documenter, og de om samme indhentede Oplysninger, tillige følge en af Secretario besørget Udskrift af den i Protocollen indførte fuldstændige Extract.

9 §.

Naar Sagerne have ascirculeret, sendes de af Rector til Referendarius Consistorii, som derefter modtager dem til Reservat i næste Consistorio.

10 §.

I Consistorio foretages Sagerne udi den Orden, som de dem af Rector givne Nummere udvise; og skal Referendarius først, førend der i en Sag voteres, foredrage Consistorio Sagen med alle dens Omstændigheder, og de af disse sig frem-

bydende rationes dubitandi & decidendi, hvorefter han til Consistorii nærmere Overveielse fremlægger sin skriftelige forfattede Indstilling, hvorledes han formener, at Beslutningen, saavel quoad formalia, som realia, kunde blive at affatte.

11 §.

Naar denne Referendarii Indstilling er lagt ad acta, begynder den egentlige Votering nedensfra i den Orden, som de tilstedeværende Professorer (Referendarius med iberegnet) have Senium i Consistorio. — Og maa ingen falde den Voterende ind i Talen, medens han voterer, men enhver skal oppebie den Orden, i hvilken det tilkommer ham at afgive sin Mening.

12 §.

Naar Voteringen er tilendebragt, affatter Rector, i Overensstemmelse med Stemmernes Flerhed, Beslutningen, som af ham dicteres til Protocollen; og paaligger det, ved denne Leilighed samtlige tilstedeværende Consistoriales, men især Referendarius, noie at have Indseende med, at Beslutningen ikke alene affattes overensstemmende med Pluraliteten, men og at samme gives sin tilbørlige Form.

Det følger af sig selv, at de fra den tagne Beslutning afgivne Meninger bør med de for samme anførte Grunde tilføres Protocollen.

Saa fulde og alle Tilstedeværende underskrive Protocollen, førend Consistorium hæves.

13 §.

Expeditionen besørjes af Secretario, som parapherer samme; men den underskrives af Rector og Referendarius; dog saaledes, at denne sidste sætter sit Navn i Linien neden for Rectors Navn.

14 §.

Sager af særdeles Vigtighed; og hvorudi Beslutningen kunde ansees at medføre nogen Betænkelse, expederes ikke, førend Patronens Mening og Samtykke er indhentet.

15 §.

Paa det ikke alene den værende Rector, men især hans Eftermand udi Embedet, altid kan have ved Haanden den nødvendige Underretning om Sagernes Gang og deres endelige Afgiørelse; bør Rector være forsynet med en af Consistorio autoriseret Protocol, hvori han under særskilte Rubriker anfører: a) det enhver Sag givne Nummer. b) Sagens Hovedtitel eller hvad den angaaer. Naar c) den til ham er indkommen, d) sendt til Vedkommendes Erklæring og kommet tilbage, e) tilstillet Secretario for at ekstraheres, f) sat i Circulation og derfra kommen tilbage, g) sendt Referendario, h) foretaget i Consistorio, og endeligen naar i) expederet.

Denne Protocol haver enhver fratrædende Rector at forevise Universitetets Patron, førend han overleverer samme til sin Eftermand.

16 §.

Da Universitetets Patron ei bør være uvidende om hvad der, betræffende Consistorial: Sager, forhandles og afgiøres i Consistorio, saa haver Secretarius, inden gte Dage efter ethvert Consistorii Holdelse, at tilstille Patronen en Indberetning af Sagerne, hvilken Indberetning affattes i Form efter vedlagte Schema.

Og have I paa det nøieste at iagttage og overholde de i foranstjorte Bores Instrux fastsatte Forholdsregler.

Derefter J Eder allerunderdanigst have at rette. Befalende Eder Gud. Skrevet i Vor Kongelige Residentsstad Kiøbenhavn den 8de Maj 1801.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

Moltke.

Colbjørnsen. Reiersen. Feddersen. Cold.

Lange.

Serenissimi Patroni Skrivelse af 15de Maj. Det har behaget Hs. Kongl. Majestæt under Dags Dato at udnævne Professor M. Vahl til Professor for Botanices ved Kiøbenhavns Universitet i den til Forstander og første Lærer ved Veterinærskolen bestiftede Prof. Wiborgs Sted, og at tillægge ham en Løn af 500 Rdlr. som af den Kongl. Casse skal udredes. Hvad hans Forhold til den botaniske Have angaaer, saa har H. M. aller-naadigst forbeholdt sig desangaaende nærmere at bestemme det Fornødne. End videre har Hans Majestæt besejlet følgende:

Da det i Betragtning af hidtil varende Professor botanices Professor Wiborgs udviste Kundskab, Flid og Talenter vil være gavnligt for Botanikens Studium, at han vedbliver at holde offentlige Foredrag over denne Videnskab, saa modtage Vi med alernaadigst Velbehag hans Tilbud at vilde holde Forelæsninger over Botaniken og især den anvendte Deel; og skal han være berettiget til i Universitetets Sections Catalog strax efter Professor bo-

tanices at anmeldes de Forelæsninger han hver Gang agter at holde, dog uden at kunne vente ved Universitetet nogenfinde at erholde Løn.

Jeg skulde i Følge heraf anmode Consistorium at bekiendtgjøre Vedkommende det Fornødne, paa det de botaniske Forelæsninger snart maatte kunde anmeldes og begyndes.

Friderich Christian.

XII.

Indbydelse til Subscription paa en Oversættelse af Svetonii Tranquilli Cæsares.

Da jeg var i Arbeid med at oversætte Tacitus, blev jeg ofte foranlediget til at see mig om hos hans Tidsaldrende Svetonius Tranquillus, naar jeg enten søgte Oplysning om en og anden Omstændighed i en eller anden romersk Keisers Historie, som ingen af disse samtidige Historiekrivere efter sin Plan syntes at have kunnet forbigaae, eller naar jeg af Svetonius, hvis Keisere den Alt fortærende Tid der har berøvet os saa mange Stykker af Tacitus, mere har staaet, tænkte at supplere hvad der mangler hos den første. Saa-dant et Supplement som indeholder en Beretning om Neros Endeligt, har jeg meddeelt ved Enden af Annalerne udaf Svetons Nero.

Ved denne Sammenligning blev jeg mere end een Gang sat i Forundring over den Forskiel, jeg ofte blev vaer imellem begge Historiekrivers Beretninger om de samme Keisere: en Forskiel som ikke allevegne lader sig forklare af Begges me-

get ulige Plan, i det den ene som lovede Levnetsbeskrivelser, maatte nødvendig tage mange Detailler med, som den anden hvilken det var mere om et Malerie i det Hele at gjøre, hvori enhver Tids Statsforfatning kunde gøres anføielig for Fantasiën, kunde gaae forbi; heller ikke af begge Forfatteres ulige Genie og Stil, men en Forskiel som maa forklares deels af de ulige Rilder de begge have øst af, deels af den ulige Maade de have brugt dem.

Disse Rilder maage nu have været hvilke de ville, saa besluttede jeg allerede den Gang, naar jeg var færdig med Tacitus, at levere mine Læsere en Oversættelse af Svetonius' Keisere, paa det at de kunde sammenligne begge med hinanden og uddrage sig Resultater frugtbare for deres Reflexion over Marsagerne til det mægtige romerske Riges Forsald, som disse Historieforfattere saa levende havde stillet for Øine, og som for alle tænksomme Mennesker beholde deres Vigtighed, saa længe Mindet af det romerske Folk er til.

Det som bestyrkede mig i dette Forsæt, var deels den Hvile og Lettelse jeg beredte mig selv i denne lettere Skribent, efter det svære Arbejde jeg havde haft med Tacitus, hvis Indhold jeg ikke alene maatte søge at fatte, men ogsaa, saavidt mine Kræfter og Modersmaalet tillod det, at udtrykke hans Tanker og Stil, da derimod Svetonius er den tydeligste, jævnest og fra sin Tidsalders Præstension paa Kløgt og Vittighed frieste Skribent man kan tænke sig; deels den Tak jeg troede at indlægge mig hos mine ufsugete Landsmænd ved at levere dem i Svetonius den populæreste Historieforfatter jeg kiender, i hvis Læsning ogsaa de der havde fundet Tacitus alt for anstrængende og Tænkraften angribende, kunde finde Lise og Hvile.

Thi ligesom jeg med Ernesti hølder Svetonii Cæsars i den latinske Original for en af de mest passende Skolebøger, og — det være sagt i Parenthes — mere passende end Julius Cæsars Commentarier, ikke alene for Historieforfatterens simple, fattelige og paastandsfrie Foredrag, men ogsaa for den Mængde af romerske Antiquiteter af de forskjellige Slags, religiøse og borgerlige, private og offentlige som hans Læsning bibringer Ungdommen; saa anseer jeg en Oversættelse af hans Keisere for den populæreste Læsning for oplyste Folk som ikke ere Lærde, men dog overbeviste om Nytten af de Gamles Læsning.

I den Tanke har jeg oversat hans Cæsars, og agter at give dem i Trykken til næstkommende Aars. Dem som inden den Tid tegne sig som Subskribenter enten hos mig selv eller hos Boghandlere i og uden for Hovedstaden, som Subscriptionsplaner werde tilfillede, leverer jeg Arket paa Tryk-papir for 3 R; paa Skrivpapir aftrykkes ikke flere Exemplarer end de som forlanges, og kunne ikke leveres ringere end 5 R Arket.

København den 18 Septbr. 1801.

Jac. Baden.

XIII.

Til Publicum!

Da det Københavnske Universitets saavel indvortes som udvortes Form og Indretning er paa denne Tid underkastet idelige og daglige Forandringer; men disse Forandringer, som sædvanligest bestyrkes ved Kongelige Forordninger og Rescripter, strax pleie at bekiendtgøres i Collegial-

Tidenden, hvor de langt før kunne faae Sted end i Universitets-Journalen: saa finder jeg en Universitets-Journal efter min Plan for nærværende Tid langt mindre nødvendig og nyttig, end den maaske var det i Aaret 1793, da Kongelige Rescripter og Cancellie-Breve som blot angik Universitetet, lagdes hen i Consistoriets Archiv, hvorfra de sielden kom for Dagen, indtil jeg i ovenmeldte Aar begyndte at give dem Sted i Kiøbenhavns Universitets-Journal, og derved drog Universitetet ud af det Mærke som det mistænktes for indtil den Tid at holde sine Handlinger i.

Hvad det øvrige Indhold af Universitets-Journalen angaaer, hvori jeg selv kan have mere Deel, da tilsiger mig min ustadige Helsebred tilligemed min tiltagende Alderdom, at unddrage mig fra alt frivilligt Arbejde som er bunden til en vis Tid, og at indskrænke mig til mine Embedsforhold og saadanne Arbejder som give mig selv, ved min physiske Uformuenhed til at tage Deel i andre Udspreddelser, en anstændig Morøe og Tidsfordriv. Dertil kommer, at min Søn i Kiel, som paa nogle Aar har hjulpet mig med Recensioner over danske Skrifter, nu selv har faaet Hænderne fulde af eget Arbejde; jeg altsaa heller intet herefter kan vente fra ham.

Jeg agter derfor at nedlægge Universitets-Journalen med dette Aars Ende, og haaber at kunne forsyne den med et fuldstændigt Register over alle Aarganges specielle Indhold, som jeg venter fra min Søn Dr. G. L. Badens Haand. Hvad jeg endnu kan have henliggende af egne Arbejder som vare bestemte for Journalen, fornemmelig af oversatte Taler af Cicero, hvoraf jeg har den for Wilsø gandske færdig, saa faaer det berøe

paa, om jeg ved et længere Liv skulde see mig opmuntret til at udgive en Samling af Oversættelser af Cicero's Taler, dels dem som have været udspreddte i Journalen, dels nye. — Supplementet til den ortografiske Ordbog, hvoraf jeg paa de sidste Tider har leveret enkelte Tillæg i Journalen, agter jeg, efter den Opfordring jeg dertil har faaet og modtaget, at udgive samlet, naar jeg faaer bragt det saa vidt som jeg vil have det, da jeg seer det daglig vore under mine Hænder.

Kiøbenhavn den 18 Septbr. 1801.

Jac. Baden.

XIV.

Doctor-Jubilæum ved Kiøls Universitet.

Universitetet i Kiel har den 17de September d. A. høitideligholdt sin Seniors Etatsraad og første Professor i Medicinen Johan Friderich Ackermanns Doctor-Jubilæum, hvori det har indbudet ved et latinsk Program, 4re Ark stort, hvis Titel er: Prolusio lustrans copias medicorum, quatenus inde subsidium sibi quandoque petat Criticus atque remedium ad affectos veterum poetarum locos sanandos presentissimum. Forfatteren er Professor Torkel Baden.

XV.

Supplement til den ortografiske Ordbog.

Siette Bidrag.

"Overbeviser" giver saadanne Grunde som intet kan siges eller være at sige imod, see over-taler.

overhørig, Adj. uhydig mod Lovene eller dem som have over os at befale.

Overhøriched, Uhydighed.

"overkoger" bruges ikke lettelig uden adskilt: koger over.

"Overlast", en, Bold.

"overmaade", Adv. altsaa urigtigt sagt, det vilde have overmaade Nytte; men enten overmaade stor Nytte, eller: være overmaade nyttigt.

overtager, jeg, et Ord man nylig har indført af det tyske übernehmen, i Stedet for det danske paatager — læses alt i Kongelige Reskripter.

"overtaler" jeg, faaer En til at antage mine Grunde, see overbevise. Forskiellen imellem overbevise og overtaler, er, som imellem de latinske Ord convincere og persvadere, eller de franske convaincre og persvader: pourvuque convaincre mes adversaires — siger Rousseau — je me soucie tres peu de les persvader.

P.

Paaklage, bruges i Forord, om Overlandtreen i Island for: Paatale.

paaklædt, Adj. bruges om den som har aflagt sit Nattøi, og iført sig de Klæder man pleier at gaae ud med eller modtage Fremmede i, modsættes altsaa den som er i sit Negligè.

"pakker" 2) pakker sig, for: gaaer bort, men med et Vibegeb, som om man gierne seer at En gaaer bort, eller som om han selv ikke skiotter om at blive.

"Part" give en Part af noget, for: meddele En noget.

"Paradox" et, en Mening, Satning, som er imod den almindelige.

Pasbord, et, fri Leidebrev, Pas.

Passadis, et, Spil, pas à dix.

passende, Adj. som skikker sig til Tid, Sted, Omstændigheder — om en Person bruges dette Ord ikke til Ros.

"passer" i Spil, spiller ikke, 2) det, er tilpas, skikker sig.

"Patrulle" eller Patrolle, runderende Nattovagt.

"Pause" et Ophold i Musikken.

Peiling, Esterminus.

Perial, et Slags Kortspil, 2) en Rus.

"Physiognomi" rettere: Phsyionomi, Karakterens Udtryk i Ansigtstrækkene.

Physiognomik, den Videnskab eller Konst som lærer hvorledes Karakteren er at forklare af Ansigtstrækkene.

"Pjat", en, andre: et.

"pikker" banker saa smaat.

Pjuste, en, gement, løstagtigt Fruentimmer.

Pladder, et, Røre af adskillige sammenblandede flydende Ting.

Pligtarbeider, en, som arbeider for Dagten.

"plat" han er plat, d. e., siger reent ud hvad han mener, 2) Adv. reent ud: "det tør jeg sige plat". Peer Paars.

Præspits, en, Styrtte, see d. D.

Præk, en, Snak som ikke fortjener at agtes paa, Pl. mangl.

Presenning, en, et Dække over Varer.

preier eller praiser, naar et Skib møder det andet i Søen og raaber det til.

"prippen" det græske *μαρμαίω*, som stöder sig over enhver nok saa ringe Ting.

Psykologi (Sykologi) Sielslære.

Providering, Kiøbenhavn's, forekommer i en Forordning 1800 og bær nok ogsaa adskilles fra Provision, som Handling fra Handlingens Siensstand.

Pudel, en, Pudelhund.

Pus (kort u) hvad man i en Hast kan stræbe sammen til at ligge paa — han havde en Emule Pus under sig.

Pugeskole, en, Skole for Puge eller smaa Dreng.

Puster, en, at blæse Ilden op med.

"putter" til En, med Begrebet om Lønlighed.

"Punkt" nogle declinere et Punkt, væsentlig forfærdet af Stammeordet punctum; men en har Brugen for sig og stemmer mere overens med den danske Udtales Blødsed.

"Pægel eller Pæl" ic. 2) den Qvantitet af Slydende som rummes i et Pælemaal.

"pæser, jeg, ic." 2) drifker til Pæls.

Indhold af 3die Hefte for 1801.

- I. Hr. Brønsted's Fragment af Hesiodus S. 97
- II. Oversatte Stykker af Duffon . S. 102
- III. Cicero's Tale om en Klager at beskæftige imod Verres, eller saakaldte divination in Cæcilium . . S. 108
- IV. Juli Qvartals juridiske Examen S. 130
- V. Theologisk Embeds Examen i Juli Maaned S. 131
- VI. Anmeldelse af en nye Udgave i Tyfeland af de gamle Klasiker . S. 132
- VII. Etersens Collegium angaaende . S. 133
- VIII. Forberedelses Examen . . S. 135
- IX. Magister Promotion . . . sammeft.

- X. Extract af et Brev fra Prof. Samborg som Ephorus for Legatum Schelianum sammeft.
- XI. Kongelige Rescripter og Cancellies Breve S. 136
- XII. Indbydelse til Subskription paa en Oversættelse af Svetonii Tranquilli Cæsares S. 140
- XIII. Til Publicum S. 141
- XIV. Doctor Jubilæum ved Kiøls Universitet S. 142
- XV. Supplement til den ortografiske Ordbog sammeft.